

KULTÚRA

ROČNÍK XXIII. – č. 21

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

16. DECEMBRA 2020

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: teodor.krizka@gmail.com • Cena 1,60 €

Snímka: Teodor Krížka

Po eliminovaní náboženstva mala podľa predstáv a sľubov pokrokárov nastúpiť osvietená vláda rozumu. Sekulárna spoločnosť mala zaručiť všeobecnú slobodu a demokratickú rovnosť. Nestalo sa. Nepomohol ani racionalizmus, ani pozitívizmus, ani marxizmus, ba ani liberalizmus. Ukazuje sa, že humanizmus bez Boha je veľkým klamom a podvodom. Ľudská dôstojnosť sa nedá zabezpečiť triednym bojom ani bojom za práva menšín, nevedie k nej vymazanie historickej pamäti ani globalizačné stieranie rozdielov medzi kultúrami. Hlásatelia pokroku nazvali náboženstvo ópiom ľudstva, ale neponúkli nič lepšie.

Presvedčivo o tom hovorí kardinál Sarah. Sekulárny svet sa podľa jeho slov bojí ticha a tajomstva, na všetko chce mať odpoveď, všetko chce mať prepočítané a overené, ale pritom sa dopúšťa vážnych chýb, keď ignoruje duchovné skutočnosti. Predkladá tézy a koncepcie stojace na piesku, odmieta

Spoločnosť bez svetla

múdrosť predkov a spolieha sa na experimenty a ideologické novotvary, ktoré však rýchlo mutujú a prekvapujú svojou deštruktívnou silou.

Sekulárny svet sa opiera o materializmus. Prirodzeným dôsledkom je konzumný spôsob života, zvyšovanie výroby a spotreby, finančné machinácie, pokrytectvo a cynizmus. Konzumný duch potrebuje pripraviť človeka o vieru a morálku, preto sa toleruje aj podporuje nemravnosť a zvrátenosť v rôznych podobách. Odstraňuje sa všetko, čo prekáža, čo sa javí ako brzda pokroku, čo nezod-

povedá predstavám o prosperite: „Materializmus sa usiluje vyvolať bezmedznú potrebu pôžitkov.

Potreby duchovného života sú mu úplne cudzie.

Podmienkou rozvoja človeka je rozpoznanie a uznanie jeho jedi-

JÁN MARŠÁLEK

nečnosti... Masová konzumácia prináša istú formu nebezpečnej a jalovej stádovitosti. Štandardizácia spôsobu života je rakovina postmoderného sveta. Človek sa stáva nevedomelou

súčasťou veľkého celosvetového stáda, ktoré nemyslí, nebúri sa a dá sa viesť k budúcnosti, ktorá mu nepatrí“ (Robert Sarah: Pane, zostaň s nami).

V ovzduší materializmu zákonite prichádza k slovu i žezlu diktatúra peňazí. Peniaze sa stávajú univerzálnym platidlom, dá sa za ne kúpiť takmer všetko. A takmer všetko je na predaj, všetko je ponímané ako tovar. Priestor normálneho myslenia sa povážlivo zužuje, rovnako tak priestor čnosti, čistoty a krásy. Znečistený, skazený, oslabený organizmus podlieha chorobe – už ani

nevie, čo to znamená byť zdravý.

Nemecký novinár a spisovateľ Peter Seewald vyrastal v nábožensky založenom prostredí, ale na prahu dospelosti odpadol od viery a stal sa prívržencom marxizmu. Po rokoch blúdenia, tápania a hľadania sa vrátil ku kresťanstvu – uvedomil si, že novopohanská cesta, ktorou kráča Európa, vedie do záhuby. O svojej konverzii napísal knihu s názvom *Môj návrat k Bohu*. Ako priznáva, v mladosti ho očarili myšlienky komunizmu a neskôr liberalizmu. Ale prišlo vytriezvenie. Spoločnosť, keďže sa odlúčila od normotvorného učenia, stratila orientáciu, stratila „ochranné štíty“, kritériá i zábrany. Na scénu prišla „chobotnica podlosti“, ktorá nenávidí život. Veci sa prevrátili naruby: „Stala sa z nás spoločnosť akože, ktorá sa hanbí za svoj pôvod, relativizuje svoju identitu, zakopáva svoje hodnoty a je obťažovaná zmätkom a pochybnosťami o sebe samej...“

(Pokračovanie na 5. strane)

Prosíme autorov a čitateľov, aby vzali na vedomie, že sa zmenila elektronická adresa redakcie. Je uvedená aj v záhlaví časopisu. Svoje články a postoje posielajte na e-mail:

teodor.krizka@gmail.com

Kultúra č. 1/2021
vyjde s dátumom
13. január 2021

Kresťanstvo - súčasť identity štátu

PREAMBULA ÚSTAVY SR
My, národ slovenský, pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročnú skúsenosť zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, vychádzajúc z prirodzeného práva národov na sebaurčenie, spoločne s príslušníkmi národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky, v záujme trvalej mierovej spolupráce s ostatnými demokratickými štátmi, usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity, teda my, občania Slovenskej republiky, uznášame sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave: ...
(ÚSTAVNÝ ZÁKON Č. 460/1992 Zb. – ÚSTAVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY)

Preambula našej Ústavy nás nabáda pamätať na politické a kultúrne dedičstvo našich predkov a na stáročnú skúsenosť zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, na cyrilo-metodské duchovné dedičstvo a historický odkaz Veľkej Moravy.

Keď pozeráme na Slovensko súčasnosti, tak vznikajú veľké pochybnosti o tom, či pamätáme na to všetko a aká je realita života občanov nášho štátu, nášho krásneho Slovenska, nazývaného tiež srdcom Európy. Možno by bola na mieste aj otázka, koľko našich politikov, našich štátnikov, ktorí sa tu vystriedali počas posledných 27 rokov, pozná znenie Preambuly Ústavy SR a či im vôbec niečo tento text hovorí. Lebo pamätať na to, čo zaznieva v Preambule, neznamená len slovné vyjadrenie v sloganoch dobre sa vynímajúcich na volebných bilbordoch, ale najmä v skutkoch uplatňovať tento odkaz, čo v realite všedných dní pocíti občania Slovenska. A akú reali-

tu by to prinieslo? Realitu prosperity a spokojnosti, nie chaosu a nevráživosti či neakceptácie iného človeka.

I. IDENTITA

Po novembri 1989 sme boli plní nadšenia a očakávania lepšieho zajtrajška a dnes sme naplnení frustráciou, prebujnenou korupciou, sklamaním, strachom a nedôverou. Prečo? Lebo strácame identitu, ak sme ju už nestratili. Čo je to tá identita? Čo nám má prinášať? A ako s týmto súvisí kresťanstvo?

Definícia identity je vo všeobecnosti vyjadrená slovami - zhodnosť, totožnosť, rovnakosť, vo filozofii - ako rovnakosť dvoch vecí, v logike ako vzťah medzi dvomi predmetmi, ktoré sa zhodujú vo všetkých svojich vlastnostiach, v psychológii - ako vedomie/pocit jedinca, že je stále to isté, aj keď sa časom menia alebo autenticnosť jedinca, pocit, že je sám sebou a pocit svojbytnosti, jedinečnosti, odlišiteľnosti jedinca. V sociológii predstavuje jednotu vnútorného psychologického života človeka a jeho konania; intenzívny pocit vlastnej totožnosti, ktorý jedinec prežíva so svojou komunitou.

Naša identita ako človeka je sčasti daná (pohlavie, vek, farba pleti), sčasti získaná (vzdelanie, zamestnanie a pod.) a tá sa prenáša i do oblasti identity národnej, kde sa jednotlivec pomenováva napr. ako Slovák. Sú tu dané isté normy, ktoré sa ale začínajú vedome deformovať a narušovať identitu jedinca ako jednotlivca a následne identitu rodín, ba i rodov, národov a samotných štátov.

Prečo je tomu tak, prečo k tomu dochádza? Keďže identita v tej prevažnej miere je niečím daná a my odbúrime, odstránime to, čo tvorí základ, nastáva automaticky problém. Problém s pohlavím, frustrácia z farby pleti či veku. Samou podstatou toho je popretie objektívnej pravdy. A práve tu zohráva najdôležitejšiu a hlavnú úlohu kresťanstvo.

II. KRESŤANSTVO

Kresťanstvo je charakterizované vierou v jedného Boha v troch osobách – Otec, Syn a Duch Svätý, pričom Boh Syn – Ježiš Kristus, je pokladaný za Bohočloveka. Hlavným symbolom kresťanov a kresťanstva je kríž.

Pojem „kresťanstvo“ a pojem „Kristus“ pochádza z gréckeho slova „Christos“, po hebrejsky „Meshiah“.

Nie je zanedbateľné, že narodením Ježiša Krista sa začal počítať náš letopočet a že kresťanstvo je stále s viac ako 2,5 miliardami veriacich najrozšírenejším náboženstvom vo svete. No zároveň je aj najviac prenasledovaným náboženstvom. Náhoda? Určite nie. Ako človek veriaci – kresťan, vnímam preto nielen v politologickom kontexte význam kresťanstva ako súčasť identity štátu, ale oveľa viac v tom duchovnom rozmere. Skôr ale ako hlbšie rozoberiem túto skutočnosť, pripomeňme si definíciu pojmu štát.

III. ŠTÁT

Štát v politológii aj histórii je definovaný ako právna organizácia zvrchovanej politickej moci spoločnosti na určitom území. Ide teda o formu organizácie ľudskej spoločnosti. Základnými a nevyhnutnými prvkami štátu sú – obyvateľstvo, územie, štátna moc a suverenita. Takto v skratke je definovaný štát. V súčasnosti je ale Slovensko aj súčasťou väčšieho celku spoločenstva viacerých štátov v rámci Európskej únie. Vieme, že mnohé, čo bolo pred vstupom do tohto spoločenstva predkladané ako prínos pre SR, sa obrátilo proti nám a stalosa nám, dovolím si povedať, až nešťastím. I keď mnohí nechcú vidieť túto objektívnu pravdu, predsa sa nás denne-denne dotýka a pripomína sa v každej oblasti nášho života. Terajší vývoj je viac zvrátený ako normálny a rúca aj vyššie uvedenú definíciu štátu, čím šliape po jeho identite a tak i po identite nás všetkých.

Pozrime sa bližšie na základné a nevyhnutné prvky štátu:

- Obyvateľstvo - je súhrn všetkých ľudí na určitom území v určitom čase, zisťovaný podľa bydliska, prítomnosti na danom území alebo podľa iných hľadísk (napr. podľa domovského práva a pod.); počet obyvateľstva sa ustavične mení v dôsledku jeho prirodzeného pohybu a migrácie;

- Územie – územie SR je jednotné a nedeliteľné. Takto je to zakotvené v Ústave SR. Ide o teritórium, oblasť, presne vymedzenú štátnou hranicou a toto územie je spravované danými osobami či skupinou osôb, tzv. štátnou mocou, ktoré sú na to poverené väčšinou obyvateľstva

- Štátna moc -je verejná moc uplatňovaná v spoločenstve ľudí na určitom území, ktoré využíva štátnu formu na svoje vnútorné riadenie.

- Suverenita alebo zvrchovanosť – je v právnom slova zmysle absolútna a trvalá moc štátu (definícia Bodina), či vlastnosť štátu spočívajúca v tom, že je viazaný alebo určovaný len svojou vlastnou vôľou, tzv. sebaurčenie, v medziach a v súlade s kolektívnym cieľom, ktorý má uskutočňovať (definícia Luisa LeFura).

Do akej miery sú ešte tieto znaky v našom štáte prítomné, nakoľko sú ešte autentické a zmysluplné? Vieme, že migrácia obyvateľstva v súčasnosti nie je prirodzená a ani dostatočne kontrolovaná. Voľný pohyb osôb cez nechránené hranice spôsobuje reálne problémy a ďalšie budúce hrozby. Sme v kotle cieleného miešania kultúr, rás a národov na vlastnom území, pričom súčasná štátna moc je prezentovaná predstaviteľmi, ktorí nijako hodnoverne nebránia záujmy obyvateľstva štátu a odovzdávajú našu suverenitu do rúk cudzích mocí. Konajú často ako Ezau, keď zapredal svoje prvorodenstvo za miskú šošovice. Ezau je častým obrazom našich politikov, ktorí vyššie ciele zapredávajú za tie prizemné a našu suverenitu za pomyselnú miskú šošovice, t.j. vlastný chvíľkový plytký prospech.

Prosba

k priaznivcom Kultúry

Najľahšia forma podpory nášho časopisu je predplatné,
z ktorého príjem je predsa len o málo väčší
ako zo stánkového predaja.

Predplatiť Kultúru si môžete jednoducho
na e-maile: Ganisinova.Renata@slposta.sk

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí,
prispejte na číslo účtu Kultúry
v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK690900000000000170427664

Vnútné riadenie štátu sa tak stalo nástrojom záujmov cudzích mocností i jednotlivcov. Štátna moc nekoná v prospech svojich občanov, ba čo viac, sú priam na vlastnom území zotročovaní. Pracujú často za neprimerane nízke mzdy, a dane, ktoré platia využívajú cudzi. Zaiste by mi teraz mnohí vytkli tieto vyjadrenia ako konšpiračné, no bohužiaľ, sú naopak tvrdou realitou fungovania nášho štátu.

IV. KRISTUS – UHOLNÝ KAMEŇ

Slovensko povstalo na kresťanskom princípe. Tam sú naše korene. Je to jeho základ a ak tento fundament vylúčime, všetko sa zrúti. Ale čo je v praxi kresťanstvo? To nie je pekný naškrobený folklór, tradícia pre krásny zážitok, slzy dojatia z vianočnej koledy či obdiv nad veľkolepou architektúrou chrámov. Kresťanstvo je zodpovednosť voči Bohu i ľuďom a táto zodpovednosť má byť citelná v našich skutkoch, kdekoľvek sa nachádzame a čo konáme.

Kresťanstvo je založené na viere v Ježiša Krista, ako Božieho Syna, ktorý prišiel spasiť svet. Sväté písmo o ňom hovorí ako uholnom kameni, o základe, bez ktorého nič nemôže povstať a obstáť. Čo nie je na Kristovi vystavané, to sa vždy časom zrúti, lebo žiadna stavba či v hmotnom alebo duchovnom ponímaní, bez uholného kameňa – bez Krista, nevydrží.

Uholný Kameň nám bol daný, bol predstavený a je hodnoverný. My sme ale tento uholný Kameň vyhodili a nahradili placebom, t.j. ničím, čo si myslíme, že je tým istým, ale nie je. Všetko mimo Krista je prázdne, bez účinku, nestále a dočasné, rýchlo sa znehodnocujúce. Úžitok zo stavby bez fundamentu je nulový.

Keď sám Ježiš Kristus sa takto predstavuje, hovorí: „Kameň, čo staviteľa zavrhl, stal sa kameňom uholným! Každý, kto padne na ten kameň, doláme sa, a na koho on padne, toho rozdlávi.“ (Lk 20, 17b-18)

Či nie je preto opovržlivé odstrániť Krista ako základ všetkého z nášho života, z našej identity? Ako potom chceme obstáť? Čím chceme uholný Kameň nahradiť?

Táto spoločnosť detronizovala Boha a vidíme, kam sme sa dostali a kam to speje. Rozvrat spoločnosti, identity ľudskej, národnej i štátnej, totálny úpadok morálky a to, čo je ohavnosťou pred Bohom a má byť hanbou aj pred ľuďmi, je schvaľované nie len spoločensky, ale aj zákonne. Sme rovní Sodome a Gomore a myslíme si, že nás trest nezastihne.

Dekalóg je pre mnohých mýtom či archaizmom, ktorý v tejto progresívnej modernej dobe nemá čo hľadať. Podstatou kresťanstva je aj dodržiavanie Božieho zákona – Desatora, a to sa má odraziť aj prakticky a reálne v zákonodarstve štátu. Veď čo je kresťanský, národný a sociálny princíp, ak nie práve uplatnenie Božieho zákona v zákone ľudskom?

V tom je prosperita a blaho pre štát a jeho obyvateľov. Nie v prekrútených pravdách, v klamstvách. Veď je napísané:

„Beda tým, čo vydávajú zlé zákony, a pisárom, čo píšu nespravodlivo, aby utláčali na súde chudobných páchali násilie na práve ponížených môjho ľudu; aby sa vdovy stali ich korisťou aby olupovali sirotu.“

Čo urobíte v deň navštívenia, až sa z diaľky priblíži pohroma? Ku komu sa

budete utiekať o pomoc a kde zanecháte svoju slávu?

Lebo sa skloníte medzi zajatcov a padnete medzi zabitými.“ (Iz 10, 1-4)

„Beda tým, čo vravia zlému dobré a dobrému zlé, robia svetlo tmou a tmou svetlom, robia horké sladkým a sladké horkým!“ (Iz 5, 20)

Ak nezaujme Boh aj na Slovensku miesto, ktoré mu patrí, t.j. 1. miesto, tak bude nám naozaj beda. Už teraz pre odvrhnutie Boha z našich životov a našej spoločnosti, pre vraždy nevinných počatých detí a pre ďalšie prestúpenia Božích prikazov, spočíva na nás Boží hnev.

Ak je obyvateľstvo bezduché, taký je potom celý štát. Ak jednotlivci neuznajú zvrchovanosť Boha a nezačnú žiť svoju kresťanskú vieru naplno a odhodlane, neobstojí taký štát.

No máme nádej, lebo Slovensko je pod znakom dvojkriža a pod ochranou Sedembolestnej Panny Márie. Verím, že práve toto je zárukou toho, že obstojíme i celá námaha a obeta svätých Cyrila a Metoda a ďalších, čo horlili za Slovensko, za náš národ.

V. VÝZNAM VÍTAZNÉHO DVOJKRÍŽA

Veľký a hlboký význam dvojkriža, najvýstižnejšie opísal o. Václav Kocian vo svojej publikácii pod názvom: „Pod víťazným dvojkrižom“. Nič viac a lepšie zhrnuté, by som nikde nenašla, preto si dovoľím práve odtiaľto čerpať a citovať.

„Prečo práve dvojkriž je našim národným a štátnym symbolom, hlavným motívom slovenského štátneho znaku? Údajne hopriniesli kniežatá Rastislavovi a našim predkom svätí solúnski bratia Cyril a Metod. Potom ho prevzali aj uhorskí králi ako znak Uhorska, či Horného Uhorska (Slovenska) a neskôr sa stal súčasťou pravej polovice erbu Uhorska a ešte neskôr Československa. Čo symbolizuje dvojkriž? A má nám čo povedať aj dnes?”

Píše sa rok 312. Rímska ríša zaberá veľké územia. V roku 305 krvavý prenasledovateľ kresťanov cisár augustus Dioklecián, chorý a unavený z neúspešného pohonu na kresťanov, odovzdal svoju moc ďalším dvom cisárom augustom, na Východe Maximianovi Galerioví a na Západe Konštantinovi Chlorovi, ktorý mal so sv. Helenou syna Konštantína (Veľkého). Jeho pričinením v Západnej Európe, kde vládol, prenasledovanie kresťanov prestalo. Po smrti Konštantia Chlora roku 306 v Británii rímska armáda spontánne zvolila za cisára augusta jeho syna Konštantína, ktorý len nedávno predtým bol rukojemníkom cisára Diokleciána, ale ušiel z jeho dvora a vrátil sa k otcovi.

V tejto situácii si Konštantín dobre uvedomoval, že je potrebné získať si pomoc vyšších mocností. Nie však od pohanských božstiev, ktoré nepomohli ani cisárskym ctiteľom, ale od jedného pravého Boha, ktorého uctievala jeho matka aj jeho otec, ktorý šťastne panoval a v sláve zomrel. Preto sa obrátil na Boha svojich rodičov s prosbou, aby sa mu zjavil a v nastávajúcej rozhodujúcej chvíli pomohol.

Tu zrazu, keď prešlo poľudnie, nad slnkom sa otvoril zo slnečných lúčov jasný križ a okolo neho bol grécky nápis „EN TÚTÓ NÍKA – týmto zvíťazíš“. Cisár i vojsko hľadeli s veľkým úžasom na záračné znamenie, kým nepominulo. Večer o ňom premýšľal a keď zaspal, zjavil sa mu

Kristus Pán a prikázal mu, aby ho vo vojne používal. Ráno cisár zavolať umelcov a dal zhotoviť bojovú zástavu podľa toho, čo videl. Vzniklo tak labarum – bojová zástava, s ktorou potom išli do víťaznej bitky.

Cisár dal Kristov monogram vyryť aj na svoju prilbicu a na bojové štíty všetkých bojovníkov a oni, zväčša pohania, to ochotne prijali, lebo boli svedkami neobyčajného zázraku.“

Sila Kristovho križa sa už nie raz v histórii prejavila v zápasoch mnohých národov i Slovákov o sebaurčenie či obranu kresťanskej viery. Nie sú to žiadne mýty či rozprávky i keď ide vždy o mimoriadne Božie zásahy – zázraky. Pravdu nemožno umlčať, veď pravdou je sám Kristus.

V spomenutej publikácii o. Václava Kociana sa ďalej uvádza:

„Dvojité križ zdôrazňuje dvojnásobnosť symboliky jednoduchého križa. Dolný križ symbolizuje utrpenie a smrť, kým horný križ symbolizuje vzkriesenie a nový život.“

Ale horné rameno mohlo predstavovať aj tabuľku s nápisom „Ježiš Nazaretský kráľ židovský“, ktorú Ježišovi pripievali nad križ. Bol to Pilátov nápis oznamujúci vinu ukrižovaného...“

Dvojkriž je aj výsledkom zdvojovania symbolov, ktoré bolo do určitej miery typické pre Byzáciu a Konštantinopol ako protipól Ríma. Tak, ako orol zo západu nadobudol v Byzantskej ríši podobu orla s dvoma hlavami, tak sa mohol rozšíriť v 9. storočí aj dvojitý križ.

Dvojkriž ako hodnotné označenie neskôr prevzali aj patriarchovia a arcibiskupi.

Príchodom sv. Konštantína-Cyrila asv. Metoda na Veľkú Moravu sa dovedty používaná kresťanská symbolika obohatila o motív dvojitého križa, aj keď nie je známe nijaké vyobrazenie s dvojitým križom, ktoré by pochádzalo z čias, keď tu pôsobili. Stačí, ak si pripomenieme, že dvojitý križ bol v tom čase veľmi obľúbeným znakom byzantského cisára a bol zároveň symbolom náboženským i politickým. Bratia teda ako vyslanci byzantského cisára mali hneď dva dôvody na to, aby so sebou priniesli dvojitý križ. Tento symbol sa tak spojil s ich misiou u nás a preto sa nazýva aj cyrilometodský. Na Veľkej Morave bol teda dvojitý križ dobre známy a zaužívaný.“

Je naozaj veľmi úžasné a dôležité, že aj dnes má dvojkriž pre Slovensko význam nie len náboženský ale i politický, nakoľko je vyobrazený na štátnych symboloch Slovenskej republiky – znaku, vlajke a pečati. To nie je maličkosť ale veľká vec. Je to sila Krista a jeho križa, ktorá je nad nami. Naše štátne symboly nie sú len nejakým ľudským umeleckým dielom ale sú poznačené Božou mocou, mocou víťaznou.

VI. ODKAZ VEĽKEJ MORAVY A PRIVOLANÁ KLIATBA

Preambula Ústavy SR hovorí aj o historickom odkaze Veľkej Moravy. Tu by sme sa mali pozrieť na to, čo bolo skutočnou príčinou rozpadu a zániku Veľkej Moravy. Historici píšú o častých vojnách a rýchlym rozširovaní územia, ktoré sa po Svätoplukovej smrti trieštilo, kde každý chcel ísť svojou vlastnou cestou, pričom sa k tomu pridali aj morálny úpadok po smrti sv. Metoda a vyhnaní jeho asi 200 učeníkov a nasledovníkov.

Vytratil sa fundament, zjednocujúci prvok, základ viery, ktorú svätí Cyril a Metod priniesli na naše územie a tým je Ježiš Kristus. Preto sa u Svätoplukových synov nenašla jednota. Tak upadla aj ich moc a stali sa ľahkou korisťou pre dobyvateľov. Strata identity je príčinou zániku.

Vyhnaním učeníkov Sv. Cyrila a sv. Metoda, privolali sme si na seba kliatbu, ktorú sv. Metod predpovedal a ktorá nad nami visí dodnes.

V už citovanej publikácii o. Václava Kociana o príčine zániku Veľkej Moravy píše:

„Bol to trest za zničenie diela apoštolov Slovanov a vyhnanie ich učeníkov, ktoré zapríčinil franský biskup Wiching. Stalo sa to so súhlasom mocichtivého Svätopluka, zmanipulovaného a oklamaného Wichingom. Sv. Metod Svätopluka vystríhal, že ak sa pridá k nepriateľom staroslovenskej liturgie a zničí Božie dielo, ktoré so svojim bratom a ďalšími vybudoval, „zahubí i seba i všetkých svojich poddaných a stane sa ľahko dobyvateľným a premožiteľným od nepriateľov, čo sa podľa svätcevej predpovede skutočne stalo“ (Žitie Klimenta slovenského-biskupa Ochridského, V. kap.)“

Čo to znamená pre našu súčasnú štátnosť? Poučíme sa, alebo sa staneme korisťou novodobých dobyvateľov? Ak nestratíme svoju identitu postavenú na kresťanskom základe, na dedičstve našich otcov, na odkaze sv. Cyrila a sv. Metoda, spolupatrónov Európy, tak Slovensko nezanikne. No ak sa necháme oklamať a vierolomnosťou sa postavíme proti Bohu, zanikneme v zrelativizovanej spoločnosti, ktorej koniec je záhuba.

„Ten istý Svätopluk, ktorý bojovým umením a tvrdou vládou Veľkú Moravu veľmi rýchlo neobyčajne rozšíril, pritiahol na ňu aj kliatbu a jej likvidáciu. V staroslovenskom Žití sv. Nauma, jedného z učeníkov solúnskych bratov, sa o tom s ťažkým srdcom píše:

„A Moravská krajina, ako bol predpovedal arcibiskup svätý Metod, za krivdy...a za vyhnanie pravoverných otcov i za strasti, čo okúsili od bludárov, ktorým Moravania uverili, čoskoro pomstu prijala od Boha. Po mnohých rokoch prišli Uhri... a poplieniili zem ich... A dostala sa ich krajina pustá do moci Uhrov.“

A čo dnes? Do koho moci sa dostáva Slovensko? Kto na ňom plieni? Vidíme, že história sa opakuje v samotnej podstate, a to zničiť kresťanstvo, aj keď prostriedky a plienitelia sú iní. Preto je nevyhnutné žiť kresťanstvo identicky, hodnoverne. Štát, ktorého zákonodarstvo je v rozpore s Božím zákonom, nie je štátom kresťanským ale pohanským. Za to nemôže na nás spočívať Božie požehnanie. Rozpor slovenského zákonodarstva s Dekalógom je zjavný a aj v praxi citelný. Dolieha na ľud, na obyvateľstvo Slovenska a je jedno, či ide o kresťana, inoverca či ateistu. Sú to bremená, ktoré nemožno uniesť a pod ktorými ľud klesá. Je nutné pochopiť, že vnášanie Dekalógu do štátneho zákonodarstva nie je nijakým zlom či nezmyselnou demagógiou. Je to práve to, čo štátu a jeho obyvateľom prináša život v hojnosti a pravú slobodu.

VII. DETRONIZÁCIA BOHA A JEJ NÁSLEDKY

Žijeme v dobe mohutne sa rozrastajúceho bezbrehého liberalizmu, ktorý

pod zámkou slobody zotročuje človeka i národy. Hanba sa stáva chválou a normálnosť extrémizmom. Demoralizovaná je nie len mládež a deti, ale aj dospelí jedinci, ktorí majú formovať ďalšie generácie. Ak nezostaneme zakorenení naďalej v kresťanskej viere a zaštepnení v Kristovi, neobstojíme. Taká je objektívna pravda, ktorú diabolský liberalizmus relativizuje, ba až popiera. Pre postupnú taktiku boja, ešte nám na Slovensku pre vieru nestínajú hlavy, no ak sa nespamätáme, príde aj na to.

Boh nie je na prvom mieste, znesväcujeme nedeľu, média bez hanby hanobia kresťanstvo a jeho symboly, na čo sa my často nečinne prizierame a nebránime Božiu česť. Vraždíme nenarodené deti a voláme to „právo“, kradneme, lúpime „zákonne“ a robotníci nemajú ani prácu ani zaslúženú mzdu.

Súčasnou kresťanstva je aj pojem hriech, no to mnohí považujú za akýsi archaizmus či primitívne zastrašovanie. A čo nevyplatená, zadržaná mzda robotníka, ako do neba volajúci hriech? Či krv nevinných zavraždených v lone matky, nevolá po pomste ako krv Ábela?

To, že čierne je sivé a 2+2 prestáva byť 4, je aj dôsledok ľudskej pýchy, úpadku kresťanskej viery a následne pretláčaného sekularizmu.

„Na počiatku stvoril Boh človeka a ponechal mu možnosť rozhodnúť sa. Dal mu svoje príkazy a ustanovenia. Položil pred teba vodu a oheň: chiahni rukou po tom, čo si vyvolíš. Pred človekom leží život a smrť, dobro a zlo: dostane to, čo sa mu ľúbi.“ (Sir 15, 14_15, 17-18)

„Hľa, dnes som predložil pred teba život i šťastie a smrť i nešťastie a prikazujem ti, aby si miloval Pána svojho Boha, kráčať po jeho cestách a zachovával jeho príkazy, ustanovenia a nariadenia. Potom budeš žiť a rozmnožíš sa – a Pán, tvoj Boh, ťa bude žehnať v krajine, do ktorej sa uberáš, aby si ju prevzal do vlastníctva.“

Za svedkov proti vám volám nebo i zem: Predložil som vám život i smrť, požehnanie i kliatbu! Vyvoľ si život, aby si zostal nažive ty aj tvoje potomstvo.“ (Dt 30, 15-16,19)

Štát bez identity nemá čo svetu ponúknuť. A práve kresťanstvo je tou najhodnotnejšou súčasťou štátu. Štát nie je tvorený len z matérie, hmoty, ale z obyvateľstva, z človeka, v ktorom prebýva nesmrteľná duša - psyché. Tá ma najvyššiu hodnotu. Aj táto pravda patrí ku kresťanstvu. Ak budeme k človeku pristupovať iba ako k ľudskému zdroju, šliapeme po jeho hodnote, dôstojnosti a ničíme jeho dušu. Takto funguje politika bez viery, bez kresťanstva, bez Boha. Z toho plynú depresie, frustrácie, stagnácia rozvoja jedinca i spoločnosti. Z toho vychádza neúcta k životu ako takému, najmä k počatému dieťaťu, no i starým ľuďom, ktorým pre konzumný spôsob života, odopiera spoločnosť právo na dôstojnú a úctivú starobu.

VIII. VÝZNAM PÔSOBENIA NÁRODNÝCH BUDITEĽOV A I. SLOVENSKEHO ŠTÁTU

Pri tejto téme nijako nemôžem opomenúť existenciu I. Slovenského štátu a horlivosť tých, ktorí zaň bojovali, ba i položili život. Kresťanstvo má prechovávať aj lásku k pravde, t.j. aj k historickým faktom, ktoré tu už roky narúšala v minulosti ideológia komunizmu a bohužiaľ pretrvávajú dodnes

Kresťanstvo - súčasť identity štátu

a je verejne prezentovaná ako hodnoverná mnohými predstaviteľmi verejného politického, náboženského i kultúrneho života. Akosi sme stratili lásku k pravde. Pojem „klérofašizmus či klérofašistický štát“, ktorý účelovo zaviedli komunisti ako výsmech kresťanstvu a zvlášť katolíckej cirkvi a za účelom dehonestácie všetkého pronárodného, tak tento pojem naďalej je zaužívaný v učebniciach dejepisu našich detí. Prvý slovenský prezident vdp. Dr. Jozef Tiso je vykresľovaný ako vojnový zločinec, aj keď ním nikdy nebol a neustále je predstavovaný ako temné zlo, ako strašiak našich dejín. Komu toto prospieva?! Slovensku nie. Objektívna pravda je zamlčovaná a naše deti naďalej sú kŕmené komunistickou propagandou a nie faktami a pravdou. Je nemysliteľné, aby sme v tejto tendencii pokračovali ďalej a svoju históriu a I. Slovenský štát i jeho prezidenta pokladali za nešťastie. Dovolím si tvrdiť, že práve Božia prozreteľnosť sa postarala o to, aby katolícky kňaz, v takých hrozných a ťažkých vojnových časoch, stál na čele Slovenského štátu. Historické pramene jasne uvádzajú, že prezident Tiso nedovolil vyvieť zo Slovenska nijakého Žida ani Róma a vôbec nikoho za účelom likvidácie, keď sa dozvedel, aká je pravda a čo sa s nimi deje. Je nehorázne tvrdiť, že Tiso je zodpovedný za vyhľadovanie Židov a iných. Pôsobenie prezidenta Tisu bolo v súlade s kresťanstvom, kresťanskou morálkou a katolíckou náukou. Pred vypuknutím 2. svetovej vojny žilo na Slovensku cca 85 000 Židov.

Veľmi objektívne a hodnoverné svedectvo vydáva okrem iných aj MUDr. Gabriel Hoffmann, lekár a historik židovského pôvodu, ktorý preskúmal európske i vatikánske archívy, v ktorých sú uložené dokumenty o deportáciách Židov do koncentračných táborov a o holokauste. Vydal dve knihy - Tragédia Židov v Slovenskom štáte a Zamlčaná pravda o Slovensku. Autor v istom rozhovore pre televíziu uvádza:

Hoffmann: Keď sa Dr. Tiso dozvedel, že Hitler kľamal, zo Slovenska už bolo vysídlených 57 000 Židov. Hitlerovi uverili aj predstavitelia Ameriky, Veľkej Británie, Francie, i ostatných štátov Európy a sveta, že Židia idú do pracovných táborov.

„Hoffmann: Mal som možnosť osobne hovoriť s hlavným rabínom Slovenska Dr. Arminom Friederom, ktorý mi povedal, že do tej doby, kým Dr. Tiso sedí na prezidentskom stolci, my Židia máme aspoň nádej, že mnohí z nás prežijú. My sme si plne vedomí toho, že odstránením Dr. Tisu by prišiel na prezidentský stolec Dr. Tuca alebo podobní ľudia, čo by znamenalo koniec všetkých Židov na Slovensku.“

(zdroj: <https://zsi-korene.sk/traubnerovo-klamstvo/>)

Snahy ešte aj v súčasnosti dehonestovať prezidenta Dr. Jozefa Tisu a Slovenský štát, sú priam až zarážajúce a smerujú k potláčaniu pravdy, objektívnej histórie a práva

na sebaurčenie, ktoré vychádza aj z existencie prvého Slovenského štátu. Táto demagógia smeruje k likvidácii našej vlastnej identity. Prvý Slovenský štát bol výnimočne kresťanský, z čoho plynulo aj požehnanie v podobe prosperity a skutočnosti, že vojnové besnenie nás reálne obchádzalo až ku koncu vojny.

Aj vďaka národným buditeľom akými boli Ludovít Štúr, Jozef, Miloslav Hurban, Michal Hodža či vďaka otcovi národa Andrejovi Hlinkovi i I. Slovenskej republike a prezidentovi Tisovi, zachovali sme si kresťanskú vieru a národnú hrdosť, z čoho povstali aj nové snahy a zápasy o samostatnú Slovenskú republiku, ktorú máme už krásnych 27 rokov. Preto nemôžeme dovoliť, aby sa aj naďalej šírila a vyučovala lživá protinárodná a protikresťanská propaganda, aby na pranieri hanby boli tí, čo za nás dali vlastné životy, pričom boli to najmä kňazi.

IX. JEŽIŠ KRISTUS – LÁSKA A PRAVDA.

Kresťanstvo je autenticky spojené s osobou Ježiša Krista – Bohočloveka, ktorý prišiel na svet ako Boží Syn spasit' človeka. Kresťanstvo bez Ježiša Krista neexistuje. Snahou súčasných politikov a verejne činných osôb je vytesniť tento fakt z politického a kultúrno-spoločenského života. Vysloviť meno Ježiša Krista vo verejných prejavoch sa stáva absurditou, objektom výsmechu, ponižovania a urážok. Kam sme sa to dopracovali? Hanbíme sa za Ježiša Krista. Pripomienku našo už kdekoľvek mimo kazateľnice považujeme za nevhodnú a nepohodlnú. A ak sa ho nedarí vytesniť, tak aspoň urobíme karikatúru z Neho a jeho učenia. Pokrikávaný obraz kresťanstva a Ježiša Krista sa tejto spoločnosti, ktorá holduje kultúre smrti, veľmi hodí. Najväčším pokričením prechádza vnímanie Ježišovej lásky, ktorá vraj všetko a všetkých toleruje. Sám Ježiš Kristus povedal o sebe, že neprišiel zákon zrušiť, ale ho naplniť a naplnením zákona je láska. No o akú lásku ide? Tí, ktorí to nepochopili prehlasujú, že Ježiš Kristus bol najväčší liberál v ponímaní tolerancie všetkého, aj toho, čo sa mu zjavne protiví, a to je hriech. Pravá láska je aj láska k pravde a to aj k tej, ktorá označí a pomenuje zjavné zlo, pravde, ktorá nemusí byť príjemná, no vždy je to pravda. Láska nemlčí, ak sa pácha nepravosť, ak sa konajú skutky, ktoré sa Bohu protivia. Falošné kresťanstvo popiera ako zjavné zlo šíriaci sa bezbrehý liberalizmus a pseudopráva skupín LGBTI, či ideológiu gender. Homosexualita je jednoznačne ohavnosťou v Božích očiach a Boh nás stvoril ako mužov a ženy a nič viac. Keď túto objektívnu pravdu poviete teraz aj v tzv. kresťanských kruhoch, tak ste označovaní za xenofóba, ktorý šíri nenávisť a ešte budete za to i potrestaní. Uvedomujeme si vôbec, čo závažné sa tu v našej spoločnosti deje?

Pri presadzovaní všetkých týchto pseudokresťanských chápaní učenia Ježiša Krista, sa používa slovo „rešpektovať“ či „tolerovať“. Všim-

nime si ako sa vytratil aj skutočný význam týchto slov a ako plazivo vnikol do ži-vota spoločnosti, aby narušil objektívne pravdy a budoval nebezpečný relativizmus. Keď máme „rešpektovať“ všetky zvrátenosti, všetko, čo je proti podstate pre akú bolo stvorené a čo je aj proti zdravému rozumu, tento pojem je plný duchovného násillia a vyvoláva vnútornú i vonkajšiu agresiu. Ježiš Kristus nikdy nehľásal, aby sme rešpektovali či tolerovali hriech. On povedal: „Milujte sa!“, ale to neznamená súhlasiť so zlom, rešpektovať a tolerovať hlásanie zjavných bludov. Proti tomu sa v mene lásky k Bohu i blížnemu musí zakročiť. Ježišovo: „Milujte sa!“ neznamená sladké citové rozpoloženie, v ktorom zaslepené aj horkému povieme sladké, ale znamená to – zastav sa, to je zlé, ideš do záhuby, ublížiš sebe aj iným!

Preto nemôžeme sa nechať uchlácholit' ľúbeznými rečami falošných prorokov – pokoj, pokoj a pokoja niet. Nemôžeme ako kresťania slúžiť dvom pánom. To sa nedá! Buď budeme jedného nenávidieť a druhého milovať. Nemôžeme patriť aj svetu, aj Bohu. Máme patriť Bohu vo svete, v ktorom žijeme a usilovať sa žiť Evanjelium v láske a pravde. Toto je pravé kresťanstvo, ktoré zachová identitu človeka, národa i štátu. Judášov dnešnej doby je viac ako dost', no verím, že ešte vždy je viac tých, ktorí sú ochotní a schopní brániť Božiu časť a dobro tých, ktorí sú im zverení.

V závere nič hodnotenejšie a múdrejšie nemožno uviesť ako modlitbu sv. Cyrila, ktorú predniesol pred svojou smrťou. Som si istá, že každý z nás súčasníkov bol už vtedy zahrnutý v tejto vznešenej modlitbe a milosti v nej plný pre nás dodnes, nakoľko vyjadrením času Boha je kairos a nie chronos. Preto nakloňme teraz svoje uši, myseľ i srdce k slovám tejto modlitby:

"Pane, Bože môj, ktorý si stvoril všetky anjelské zbory a netelesné sily, rozprestrel si do šírky nebo a položil si základy zeme a všetko jestvujúce privedol z nebytia v bytie, a ktorý vždy vypočúva tých, čo plnia tvoju vôľu, teba sa boja a zachovávajú tvoje prikázania, vypočuj moje modlitby a zachovaj verné ti stádo, nad ktorým si ustanovil mňa, nesúceho a nehodného služobníka. Zachráň ho pred bezbožnou a pohanskou zlobou tých, čo sa ti rúhajú a zničit' trojzračný blud a zveľaď svoju Cirkev množstvom a všetkých spoj v jednote ducha a urob znamenitým ľudom, rovnako zmýšľajúcim o pravej viere a o správnom vyznaní a vry do ich srdce slovo tvojho prijatia za synov. Lebo je to tvoj dar, ak si nás nehodných prijal hlásať evanjeliá tvojho Krista, aby sme boli ochotní konať dobré skutky a tebe milé veci. Tých, čo si mi dal, odovzdávam ti ako tvých. Spravuj ich svojou mocnou pravcou a ukry ich v tóni svojich krídel (Ž 60,5), aby všetci chválili a slávili tvoje meno, Otca i Syna i Svätého Ducha. Amen."

JUDR. LUCIA ŽUŽOVÁ

Viedeň, predmestie Bratislavy, ako ju svojho času nazval herec Juraj Sarvaš, to zlaté jablko, na ktoré sa brúsili dlhé roky osmanské zúbky, sa konečne dokotúlala k nohám alahovým.

Kresťania, nedajte sa pomýliť tým, že moslimi sa modlia päťkrát denne, že dodržia pôst, spínajú ruky a pri každej príležitosti vzývajú svojho boha, ktorého nazývajú alah. Ich boh, nie je našim Bohom. Náš Boh je Bohom trojjediným. Dnes pre nás je táto trojjedinosť ešte zahalená tajomstvom, ako kedysi pred objavením mikroskopu i mikroskopický svet sme si nevedeli ani predstaviť. Nepoznali sme jeho tajomstvá. Je zahalená do času, pokiaľ človek nedozrie. Všetko je dobré, čo stvoril Boh, i to, o čom dnes človek nemá všetko vedieť.

Náš Boh nám nieže odporúča, on nám prikazuje, aby sme milovali aj svojho nepriateľa, ale hriech, ak sa ho dopustil, nemáme milovať. Je to veľký, ba najväčší a najťažší príkaz a zostáva len na nás, či tento príkaz poslúchneme, alebo nie. Sami by sme to sotva dokázali, zvlášť vtedy, ak bremeno je príťažké a križ priveľký, ale náš Boh nám posielal pomocníka – Ducha Svätého a prostriedok – modlitbu. Jej silu pochopíme a pocítime tiež nie v odporúčaní, ale prikaze – stále sa modlite.

Ťažké? Pre koho ako.

Aj moslim sa modlí a dokonca viac a častejšie ako kresťan. Ide len o to, ku komu sa modlí. Korán, jeho "svätá" kniha, mu prikazuje nepriateľa nenávidieť, dokonca ho požeňáva, ak tomu, kto v alaha neverí, odreže hlavu. Bez hlavy má človek sotva nádej, že sa ešte polepší. A náš Boh do poslednej sekundy života človeka na tejto zemi dúfa a dáva človeku nádej, že sa vráti, spozná a úprimne oľutuje pomýlený a nesprávny čin, ktorého sa dopustil. Že obráti svoje zmýšľanie a najde cestu k Nemu.

Pred tristo rokmi dvestotísícová turecká armáda kľáčala pred bránami Viedne a prosila alaha, svojho boha, aby jej pomohol dostať sa dnu. Dnes dvestotísícová armáda moslimov je už vo Viedni. Bez boja. Kto im otvoril brány? Socialisti na čele s dosiaľ ospevovaným a velebeným Brunom Krajským, ktorý sa stal kancelárom. Počas vojny emigroval do Švédska a tam bol osvietený možno tiež príbuzným alaha, akým čarovným prítkom sa socialisti dostanú na vrchol a k moci a ako si ju na dlhé-dlhé roky udržia. Aj oni sú mimochodom tiež len šikovným nástrojom mocného zla, pod falošným kepienkem solidarity, sociálnej spravodlivosti, rovnosti, ale rôzneho metra.

Bruno sa naučil, ako si získať proletárske masy. Stavebníctvo, súdruhovia. Keď si slávnostne do klopysaka na prvého mája pchal červený karafiát, prehodil len tak mimochodom, prížmúriac aj tak vždy prížmúrené oči – postavte im byty, more bytov. Luxusných bytov, na streche s kúpaliskami a v pivniciach so saunami. Nájomné za trojizbový? 6000 šilingov mesačne! Dobré čítate - 6000! Plat robotníka bol vtedy okolo 10 000. A dáme im tieto byty, teda tým našim, za 2000. Zvyšok zaplatia tí hnusní, smradľaví kapitalisti. Čo na to poviete? Kto o tom vtedy vedel?. Kto sa to dozvedel? Tí „naši“ o tom sverne mlčali. A bodaj by aj nie. Bývať v bytoch za 6000 a platiť len 2000? To bol

obchod! To bola kúpa hlasov! Socialistických hlasov. A pokiaľ súdruhovia, budete nás voliť, potiaľ to tak zostane! Druhý ťah, ktorému sa Bruno naučil – tiež geniálny. V krajine máme nedostatok nekvalifikovaných lacných pracovných síl. Lacných otrokov, ale boh uchovaj, aby ste ich tak oštemplovali! Žiaden problém. Ruk, cuk, zopár telefonátov, zopár sedení a už lacné pracovné sily začali do Rakúska, Österreicheru, Východnej ríše, (koho východnej?) prúdiť z Turecka. Ale len na jeden rok! Opakovane prížmúroval Bruno. A len muži a po roku pekne hajde naspäť. Bruno prížmúruje skoro aj tak vždy prížmúrené očka a so sotva potuteľným úsmevom prehodí, ale bolo by škoda už dobre zaučených a zapracovaných otrokov poslať len tak domov. Nech len pekne za nimi prídu aj ich ženy a deti. ALE! Zavolať si na dôležitú poradu ich zástupcu, ktorý nevedno ako sa tu zrazu objavil. Niečo za niečo, Ibrahim. Nemôžem so všetkými rokovať. To už prenechám tebe. Odkážeš im a zariadiš, ako, to ma nezaujímá, ale priat by som si, keby som niečo potreboval a bolo by to v tvojich silách, aby si nezabudol na náš dohovor. Samozrejme, samozrejme. Nezapudnem. Nezapudneme. A Bruno len prížmuroval očka. Vedel on, beňár, to, čo jeho kumpáni súdruhovia ani len netušili. Tureckí muži sú usilovní, a tak každá rodina mala najmenej štyri deti, kým rakúska sotva jedno-dve alebo žiadne. Množili sa perfektne. Kým prvá generácia len habkala po nemecky, tretia už chodila na vysoké školy a pomaly začala obsadzovať dôležité posty v hospodárstve, zdravotníctve, úradoch, všade, kde len ľudské oko dovidelo. A samozrejme boli to už privandrovalci s rakúskym občianstvom. Voľby? Žiaden problém. Stačilo zavolať Ibrahima a pripomenúť mu starý sľub. Dačo za dačo.

Pochopili ste, ako to perfektne funguje. Navonok nie je nič vidieť, ale nápadné je, že i pri voľbách volebné priestory sú obsadené len tureckými spoluobčanmi, ktorí vás už vítajú hneď pri vchode, úctivo vám otvárajú dvere, ochotne vysvetlia, kam patrite a čo máte robiť. Ako keby sme na to nemali dosť rakúskych občanov.

Turci sa vo Viedni zatiaľ len usilovne rozmožujú, chytřejší aj vzdelávajú a z roka na rok obsadzujú viac domov, obchodov a štvrtí. Jedna mešita za druhou rastú ako huby po daždi. Zatiaľ len mierovou pokojnou cestou. Nikto ani netuší, že je to tikajúca bomba, ale zatiaľ veľmi tichá. Dokedy?!!

Ale Ibrahim nie je hlúpy. Od roku 1979 rozrástli sa rady jeho súkmeňovcov. V počte rastie sila. Dnes máme rok 2020. Turek vo Viedni už nie je ten istý ako pred štyridsiatimi rokmi. Už je sebavedomejší. Nekrúti sa pri nastolenej otázke, previnilo neusmieva, neklopí zrak. Neprosí, už začína žiadať. Niečo za niečo. Voľby? Hlasy? Áno, už se-bavedomejšie žiada Ibrahim. Zariadim. Všetko zariadim, ale dačo za dačo. Kresťanské križe musia ísť na školách z každej triedy preč, lebo to uráža našu moslimskú dušu. Ponižuje. I vtedy, keď triedu navštevuje čo len jedno moslimské dieťa.

Bruno už dávno odpočíva na cmi-teri, ale jeho žiaci poslušne drobčia v brunových vyčaptaných šľapajách. Križe musia dole! A križe sa poslušne snímajú. Bez protestov. Socialisti

neveria na Pána Boha, ktorý je aj tak v ich predsavách len okrúhly šedivý dedko. Vymyslená karikatúra. A Boh, ten nekonečne veľký, múdry a láskavý Boh, ktorý miluje z nepochopiteľných dôvodov i socialistov, ktorí na neho na každom kroku plávajú, alebo ho aspoň ignorujú, sa na to trpezlivo prizera a dúfa. Aj im neodoberá v našich očiach nespravodlivo ponúkanú šancu obrátenia.

Chúďatá vychovávateľky v škôlkach. Miesto toho, aby drobné vychovávali a pripravovali pre školopovinnú dochádzku, musia učiť

vala svojho dvadsaťročného syna, ktorý sa jej ako piate dieťa narodil už tu vo Viedni. Nevestu mu vybrali kdesi v Turecku takým spôsobom, že jej rodičia poslali jej fotografiu do Viedne, ukázali ju synovi a on povedal – môže byť. Svatba bola samozrejme, ako inakšie, v Turecku. To mladučké, šťúple dievčatko, si potom mladý Turek ako svoju manželku priviezol do Viedne. Po roku sa jej narodil čiernovlasý synček, tiež mu dala meno – Ibrahim. Keď mal dva roky, jeho matka mala sedemnásť, nastúpila ako pomocná

príbeh z tisíc a jednej noci. To sa stalo v roku 1984! V roku, kedy o takých zvykoch a praktikách na Slovensku sotvako vedel. A myslíte si, že dnes v roku 2020 je to inakšie? Že sa mnohé zmenilo? Vôbec nie! Boli by ste prekvapení, ako svet okolo nášho malého Slovenska beží.

A teraz o niečom, o čom priemerný Slovák nemá ani potuchy, hoci Viedeň je nie tak ďaleko od Bratislavy.

Keď som pred vyše 40 rokmi prišiel do Viedne, nemal som ani tušenie, aké obyvateľstvo sa tu nachádza.

ktoré volajú pidi, alebo žujú slnečnicové semiačka a šupky plávajú okolo seba. Keď náhodou zavítate do parku a uvidíte okolo lavičky kopy šupiek slnečnic, viete, ktoré lavičky boli týmito dámami obsadené.

Nikdy, a to prízvukujem, za celých 40 rokov, čo bývam vo Viedni, som nevidel, aby sa jedna turecká mater vľúdne alebo milo správala k svojmu dieťaťu. Nikdy som nevidel, aby sa s ním hrala, alebo ho pohladila. Turecké deti behajú, vrieskajú, strkajú sa, kopú a nie je zriedkavosťou, že vás malý Turek,

čení smeny, ak navštívi takúto predajňu, môže si len suché prsty oblizovať. Nie je zriedkavosťou, že Turkyňa v obchode zoberie tovar do vozíka a keď má platiť, ukazuje pri pokladni E-E-E a d'obe prstom do reklamy na lístku, že je to lacnejšie. Predavačka jej márne vysvetľuje, že to len vtedy, keď si zoberie dva kusy. Turkyňa stále opakuje E-E-E a d'obe prstom. Predavačke už tečú nervy, ale musí to vydržať, a to má skoro denne. Sú to chůdence, tvrdo vytrénované, že - zákazník, náš pán! Kto tieto predavačky aspoň pošľúť?

Nestalo sa tak dnes, ani včera. Takto to beží už dlhé roky. Turkyne obyčajne nepracujú. Starajú sa len o domácnosť a rodia deti. Dopĺňujú nám nádejnú generáciu, ktorá raz, a je to takpovediac za rohom, prevezme v meste žezlo. Potom nielen všetci Rakúšania, ktorí to roky trpeli, ale s nimi aj všetci socialisti poletia z mesta, len sa tak za nimi zapráši.

Desiaty okres poznám dôvernejšie, lebo tu žijem, môžem vám podať dôkaz, že mizne jeden rakúsky obchod za druhým. Všetky nahrádzajú turecké predajne. Reumannplatz je už takmer celý turecký. V električke alebo autobuse, keď príde revizor, kontroluje len Rakúšanov. Turkov alebo Turkyne úctivo obide. Tiež dohovor? Tichý, nenápadný. Cudzinec si to vôbec nevšimne. A život beží ďalej. Niet sily, ktorá by to zmenila? Niet organizácie či spoločenstva, ktoré by sa zamyslelo a povedalo si dosť! Urobili sme obrovskú chybu. Eahostajnosť sa rozliala ako kolomaž do všetkých oblastí tejto krajiny, ktorá bola kedysi perlou v srdci Európy. S kultúrou, ktorá obohacovala nielen jej obyvateľov, ale i susedov a návštevníkov. Ktorá bola kedysi baštou kresťanstva.

Čo sa to porobilo? Kam to kráčaš, Rakúsko?

ADAM REMEŇ

Skočil Turčín bystrým skokom, nech si skáče, čo nás po tom

maličkých Turkov nemčine. Rozčapnuté, turecké matere miesto tejto psej povinnosti, aby deti nielen rodili, ale ich aj pripravovali pre život v krajine, ktorá ich milostivo prichýlila a správa sa k nim ohľadupľnejšie ako k svojim vlastným, neučia nemecky, ale doma trkocú naďalej v svojej rodnej turečtine, hoci už dvadsať či tridsať rokov jedávajú rakúsky chlieb. A nedajbože, aby v škôlkach sa uvarilo na obed bravčové mäsko! To by bola len vzbura! Takýto odvážlivec, si môže hneď ísť hľadať robotu niekde inam a poletí, nikto sa ho nezastane.

Zvyky? Kultúra? Neskutočné. Pripadal som si ako zletený z mesiaca, keď Turkyňa, ktorú predstavte si, prijali pracovať do katolíckeho privátneho špitálu za upratovačku, lebo ani po dvadsiatich rokoch nevedela poriadne po nemecky, vydá-

vala ku mne na intenzívku. Nemecky vedela po tých dvoch rokoch slabo, ale bola bystrá a v reči sa zo dňa na deň výrazne zlepšovala. Keď už ako tak hovorila zrozumiteľne, porozprávala nám, ako sa vydala. Láska? Kdeže láska. I jej svokra jej opakovane prízvukovala – I ja som sa takto vydala. Láska príde pozdejšie. Predali ju ako ovcu. Nevie, koľko za ňu musel jej otec vyplatiť. Na svadobnú noc sa pripravil jej nastávajúci niekoľkými pivami, doslova ju znásilnil, so slzami v očiach nám to porozprávalo dievča, ktoré malo vtedy len pätnásť rokov a jej budúca svokra víťazoslávne sa vovallila do miestnosti, kde sa veselo zabávalo okolo tristo hodovníkov a v ruke, vysoko nad hlavou niesla zakrvavenú plachtu ako dôkaz, že jej syn je počestný, lebo si berie pannu.

Nevymýšľam si, ani nečítate

V prvé dni som nechápal, prečo je tu na uliciach toľko Cigánov. Čo tu robia? Potom som zistil, že sú to Turci. Vtedy boli ešte zakríknutí. Niežeby sa do nich kopal, ale každý Juhoslovan či Čúš, ako ich tu volali, si k nim dovoľoval. Netajil sa s tým ani komik Resetaritsch, ktorý s obľubou napodobňoval dialógy medzi Turkom a Srbom.

Turci sú nižšej postavy, ich ženy ešte menšie, všetky v rovnakých uniformách, zahalené do čiernych kaftanov či plášťov, so šatkami na hlavách, s taškami prehodenými nakriž pásom, v šľapkách či sandáloch, častejšie naboso ako s ponožkami na nohách. Všetky sa kníšu pri chůdzi ako kačky, permanentne zamračené, alebo s neutrálnym blikom. Sú ich plné parky. Sedia obyčajne v skupinách, stále sa napchávajú plochými chlebami,

ktorý ledva chodí, nevie ešte rozprávať, v predajni oplúje, vyplázi vám jazyk, alebo bude do vás narážať nákupným vozíkom.

Tá agresivita je v nich. Musia ju dostávať už s materským mliekom. Otcovia, ak sa venujú synom, tak s nimi len zápasia. Iné prejavy hier som nevidel. Turkyne majú rakúske občianstvo, ale ani jedna nevie po nemecky. Čo však perfektne ovládajú, je nákup, keď je akcion – zlacnený tovar. Nevie, odkiaľ sa to dozvedia, ale hneď ráno, ešte nestihli ani poriadne otvoriť predajňu, už sa k nej hrnú celé zástupy tmavo oblečených strašidiel, každá s drahým mobilom v ruke, drzo vás odstrčia, alebo spreď nosa vám uchmatnú vozík a tlačia sa ako divé do predajne. O pol hodiny po zlacnenom tovare ani stopy. Poctivá rakúska mamka, ktorá sa ráno ponáhľala do práce, po skon-

Spoločnosť bez svetla

(Pokračovanie z 1. strany)

Peter Seewald dospel k presvedčeniu, že ateistické revolučné ideológie a nedomyšlené modernizačné programy nevedú k ničomu dobrému, nemajú nijaký pevný základ ani rozumný cieľ, iba rozkladajú kultúru, ktorá tu je stáročia. Nebránime sa, lebo sme pomýlení, uvažujeme v jednej dimenzii, zameriavame sa výlučne na pozemský život a konáme tak, akoby sme stvorili sami seba. Staré cnosti sme odhodili, vzdali sme sa etiky v prospech okamžitého úžitku. Podliehame globalizácii, ktorá dáva rozličné kultúry na jednu úroveň: „V najrozličnejších krajinách vládne uniformita týkajúca sa jedla, oblečenia, áut a hluku, ktorý duní z reproduktorov. Sústavnne sme sa odchyľovali od minulých hodnôt, poriadku a spôsobov správania. Čo v minulosti platilo pre spoločnosť ako nezmeniteľná základná myšlienka vyrytá do dosiek, to potichu zaniklo“ (Peter Seewald: Můj návrat k Bohu).

Ako sa mohlo stať, že došlo k takým prevratným zmenám? Nesvedčí to o slabej obranyschopnosti, o narušenej imunite? Chorobou napadnutý organizmus sa nevie brániť. Spoločnosť sa dostala na sces-

tie. Už iba niektorí jednotlivci bránia česť starej dobrej Európy, nechcú sa zmieriť s úpadkom – bojujú, ale je to nerovný boj, zápas s molochem skazenosti a smrti.

Hoci moderný svet nepretržite propaguje slobodu a uplatňovanie individuálnych práv, mnohí ľudia sú neslobodní. Počúvajú to, čo nechcú počuť, kupujú to, čo nepotrebujú, prijímajú to, čo im škodí – pretože im to je vnucované a oni nie sú schopní vzoprieť sa, alebo si nevedia celkom uvedomiť, v akej situácii sa nachádzajú. Hlavný prúd ich strháva – politika, médiá, reklama, propaganda – ako lavína, pred ktorou nemožno uniknúť.

K tomu sa pridávajú veľké planetárne problémy: sociálna spravodlivosť, nerovnomerný prístup k potravinám a vode, pľundrovanie surovinných zdrojov, poškodzovanie prírody a životného prostredia. Je zjavné, že možnosti ľudstva sa pod vplyvom vedy a techniky rozšírili, ale mravné schopnosti skôr ochabli. Prevládla schopnosť ničieť, a to je desivé.

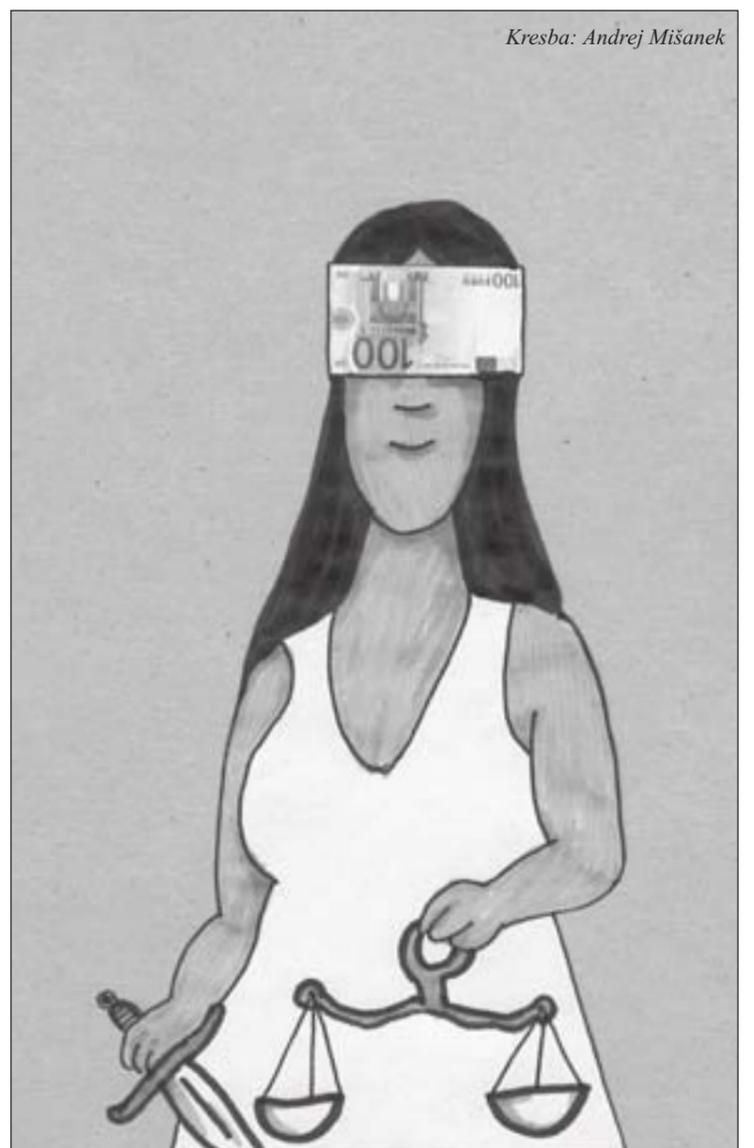
Človek mnoho dokáže, mnoho vie vymyslieť a spraviť, ale ak jeho aktivity nie sú korigované pevnou

mravnou normou, dostávajú skazonosnú silu. Obrovské riziko predstavujú biotechnológie. Ako upozorňuje Robert Sarah, nad genetikou sa vznáša príznak eugeniky. Hrozí zneužitie biológie a medicíny na pokusy, ktoré môžu mať nezodpovedné následky. Eugenické experimentovanie je proti dôstojnosti človeka: „Genetika je nový boh. Nikto nevie, do akej pohromy sa rútime, jednako sa ženieme vpred ako blázni. Je katastrofa nevyhnutná?“ (Robert Sarah: Pane, zostaň s nami).

Je najvyšší čas zastaviť ten chorobný ošiaľ, lebo inak mu celkom podľahneme, zadusí nás a zadusí našu kultúru a civilizáciu. Je najvyšší čas uvedomiť si, že slnko zapadlo, stmieva sa, blíži sa noc a na jej prežitie je nevyhnutné aspoň malé svetielko. Pochod v úplnej tme je nemožný. Prežije iba ten, kto s vierou očakáva ráno. Prežije iba ten, koho zohreje vnútorný oheň. Prežije iba ten, kto zažne lampičku nádeje.

(Úryvok z knihy „Spoločnosť bez svetla“; Bratislava, Post Scriptum, 2020)

JÁN MARŠÁLEK

Kresba: Andrej Mišanek

„Chváliť nám treba slávnych mužov, našich otcov, ako nasledovali po sebe“ (Sir 44,1). Týmto slovami začína prvé čítanie na slávnosť sv. Cyrila a sv. Metoda, našich patrónov a apoštolov. Ale nemali by sme zabúdať ani na muža, bez ktorého by sme ich nemali, na slovenského apoštolského kráľa Rastislava či Rastica. On bol panovníkom ríše Slovenov, v starých dokumentoch známej ako Morava, v súčasnosti najčastejšie ako Veľká Morava. Jej hlavné mesto Devín totiž ležalo pri ústí rieky Moravy do Dunaja. Rastislav pozval sv. Cyrila a Metodana misiu k našim predkom Slovenom, starým Slovákom. Pomohol im tak položiť hlbšie základy kresťanstva, kultúry a politickej svojbytnosti.

Podobne, v rovnakom duchu „slovenskí cyrilo-metodskí učenici pomáhali aj ostatným slovanským národom pri ich kresťanskom duchovnom, kultúrnom a štátnom zrode.“

Najpravdepodobnejším rokom Rastislavovho narodenia je rok 820 (porov. Pútnik svätovojtešský 2020, str. 33). Od toho času uplynulo 1200 rokov. A 1150 rokov od jeho mučeníctva, ktoré pretrpel v r. 870. Venujme mu preto vďačnú spomienku.

Rastislav pochádzal z mojmirovského kniežacieho rodu, ktorý prijal kresťanstvo v prvej vlne franských misií začiatkom 9. storočia. Bol synovcom kniežaťa Mojmira I. (pozri Fuldské anály - FA k r. 846). Pri krste dostal meno Rastic, a tak sa mu stal patrónom pomocník sv. Pavla – svätý Krescent – slovensky Rastic, Rastislav, a nie Rostislav, ako ho neskôr nazvali Česi.

Podľa jazykovedca Jána Stanislava meno Rastic má typické črty stredoslovenského jazyka, a preto etnicky bol Rastislav určite Slovákom. Aj všetci moravskí Sloveni, teda aj tí na súčasnej Morave, boli v 9. storočí Slováci. Profesor Milan Stanislav Ďurica 29. 10. 2012 v SNN uverejnil článok „Rastic – Prvá významná slovenská politická osobnosť a štátnik“. V ňom poukázal aj na to, že meno Rastic sa v starých dokumentoch vyskytuje 31-krát, štvornásobne častejšie ako meno Rastislav, 8-krát. Ale v Cividalskom evanjeliári a v bule pápeža Hadriána II. „Sláva Bohu na výsostiach“ je jeho meno uvedené v oficiálnejšej či slávnostnej forme Rastislav (porov. Život Metodov – ŽM VIII).

Meno Rastic označuje šľachetného človeka, ktorý „rastie“ a pričíňuje sa o rast dobra v sebe i vo svojom okolí, človeka konštruktívneho v smere dobra, pravdy a jednoty, a nie deštruktívneho. To si Rastislav určite uvedomoval a svojím životom a skutkami to aj potvrdil.

Rastislav v mládežníckom veku dostal dobré vzdelanie a získal užitočné skúsenosti, pravdepodobne v benediktínskej kláštornej škole pre synov kniežat a šľachty pri jazere Chimsee v Bavorsku a pri možnom pobyte na dvore východofranského kráľa Ludovíta Nemca. Tak si môžeme vysvetliť, že po smrti alebo zosadení Mojmira I. v roku 846 kráľ Ludovít Nemec ustanovil práve jeho synovca Rastislava za nástupcu, za hlavné knieža.

Rastislav túžil celou ušľachtilosťou svojej duše zabezpečiť život svojho ľudu v mieri a v bezpečí. Ale keď videl snahu východných Frankov prehľbovať vazalskú podriadenosť od nich, začal upevňovať obrany-

schopnosť svojej ríše, najmä svojho hlavného mesta – Devína a jeho súmestia Bratislavy a okolitých hradísk. Z devínskeho hradiska premysleným systémom hradieb, valov a zátarasov vytvoril neporovnateľnú, nedobytnú pevnosť, od ktorej musel v roku 855, istotne veľmi sklamaný, odtiahnúť aj kráľ Ludovít Nemec (porov FA k r. 855). Takmer všetci kronikári odvtedy začali dávať Rastislavovi titul rex – kráľ.

Rastislav s pomocou Božou však jasne rozpoznal, že nestačí stavať blaho ľudu a upevňovať jeho štátnosť len na politických výpočtoch, vojenskej moci a bohatstve. Uvedomil si, že treba sa držať slov Pána Ježiša: „Hľadajte teda najprv Božie

Rastislav teda „dostal od Boha vnuknutie“ a to je najlepší začiatok skvelého diela! Zo samotného posolstva sa dá vyčítať, že Rastislavovi a jeho kniežacej rade išlo nielen o prehĺbenie viery, ale aj o založenie školstva a zákonodarstva v reči Slovenov – v slovenčine. Teda o pevný základ štátnosti a duchovného i kultúrneho blaha slovenského národa. A išlo mu aj o ustanovenie vlastnej cirkevnej hierarchie a provincie, aby sa tak vymanili z cirkevno-politickej závislosti na východofranských biskupoch a vladároch.

Rastislavovi pritom tiež išlo, avšak kultúrnejším spôsobom ako Frankom, o šírenie kresťanstva, škol-

Je isté, že Rastislava to veľmi povzbudilo a snažil sa to uskutočňovať ako Boží plán. A na jar v roku 864 s veľkou úctou a radosťou privítal vo svojom meste byzantskú misiu. Podľa ľudových povestí a Fuldských análov tým mestom bola „antiqua urbs Dovina“ – starobylé nedobytné hlavné mesto Devín. Pre účely byzantskej liturgie a formovania učeníkov dal na východnom hradnom návrší postaviť chrám (dlhý 25 m, široký 7 m, vo svätyni až 13 m), vzadu s narthexom na vyučovanie. Isto nie je náhoda, že jeho základy boli objavené v jubilejnom roku sv. Metoda 1985. Na európskom kontinente tak vznikla prvá teologicko-filozofická akadémia či uni-

Rastislav sa tak stal prvým mučeníkom za epochálne dielo sv. Cyrila a Metoda na pokresťančenie a skultúrnenie asi dvoch tretín obyvateľov Európy – Slovanov.

Rastislav bol potom internovaný v niektorom z bavorských kláštorov, ako zaznamenali Bertiniánske anály k r. 870. Svoje poníženie prežíval v duchu evanjeliových blahoslavenstiev, ktoré dobre poznal, lebo ich spolu so sv. Cyrilom a Metodom a ich učeníkmi spieval na každej nedeľnej a sviatočnej svätej liturgii. Môžeme sa preto právom domnievať, že zomrel ako svätý. Ponorený do blízkosti a lásky Spasiteľa, ukrižovaného a zmŕtvychvstalého Krista. Opäť a opäť obetoval svoje poníženie a fy-

Slovenský apoštolský kráľ Rastic-Rastislav

kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko dostanete navyše“ (Mt 6,33).

Preto sa slovenský panovník snažil lepšie zabezpečiť najmä misie a duchovnú správu. Tú totiž mali v rukách franskí biskupi a misionári, ktorí podporovali franskú rozpisnosť a nadvládu nad Slovenmi a ani dobre nerozumeli nášmu ľudu, jeho povahe a reči. Preto chcel získať misionárov na čele s biskupom hovoriacim po slovensky. Pápež Mikuláš I. takých nemal, ale dal súhlas obrátiť sa na Carihrad, na zbožného cisára Michala, kde – ako bol už Rastislav informovaný – mali vynikajúceho misionára, biskupa Konštantína Filozofa zo Solúna, v ktorom „všetci Solúnčania hovoria dobre slovansky“ (Život Metodov V).

O širokom politickom a kultúrnom rozhlade Rastica svedčí biskup Gauderich vo svojom spise, dnes známom ako Rímska legenda: „Keď sa Rastislav, moravské knieža, dozvedel, čo vykonal (Filozof) v kraji Kozárov, podnietený starosťou o svoj národ vyslal posolstvo k spomínanému cisárovi...“

V Živote Konštantína XIV a v Živote Metoda V sa o tom posolstve píše ešte podrobnejšie:

„Rastislav, moravské knieža, dostanúc od Boha vnuknutie, poradil sa so svojimi kniežatami a s Moravanmi a vyslal posolstvo k cisárovi Michalovi, hovoriac:

Náš ľud pohanstvo odvrhol a kresťanského zákona sa drží. A prišli k nám kresťanskí učitelia mnohí z Vlách i Grécka i Nemiec. A učia nás rozlične.

My Sloveni sme prostý ľud. Preto potrebujeme takého učiteľa, čo by nám v našej reči vysvetlil pravú vieru kresťanskú, naučil nás jej pravdu a vysvetlil jej zmysel. Aby aj iné kraje, keď to uvidia, nás napodobnili.

A tak, dobrý vladár, pošli nám takého muža, biskupa a učiteľa, ktorý by nás upravil k všetkej spravodlivosti. Lebo od vás na všetky strany vždy dobrý zákon vychádza.“

stva a kultúry medzi ďalšími slovanskými národmi, ako to čítame v jeho posolstve: „Aby aj iné kraje, keď to uvidia, nás napodobnili“. A zaiste mu išlo aj o vytvorenie veľkej kresťanskej rodiny slovanských národov. Takáto rodina by sa stala aj zdravou protiváhou franského aj byzantského cisárstva a stala by sa aj mostom medzi kresťanským Východom a Západom.

Byzantský cisár Michal III. pochopil, o aké veľké dobro tu ide. Preto zvolal snem, pozval naň Konštantína a zariadil, aby si vypočul posolstvo, a potom povedal: „Filozof, treba, aby si tam šiel. Túto záležitosť nemôže totiž vybaviť lepšie nik iný ako ty.“ Filozof odvetil: „Aj keď som telesne vyčerpaný a chorý, rád ta pôjdem, ak majú pre svoj jazyk písmo.“ Cisár vedel, že ho nemajú, ale napriek tomu ho povzbudil k modlitbe v nádeji, že Boh mu ho dá. „Odišiel teda Filozof a oddal sa modlitbe spoločne s inými pomocníkmi. A skoro potom ho osvietil Boh, zložil písmená a začal prekladať text evanjelia: „Na počiatku bolo slovo a slovo bolo u Boha a Boh bol Slovo“ (atď.). Zaradoval sa cisár a spoločne so svojimi radcami velebil Boha“. Mních Chrabr (krycie meno sv. Nauma) vo svojom spise „O písmenách“ udáva dokonca presný rok ich vzniku 863.

A v tom istom roku alebo na jar 864 Michal III. poslal Rastislavovi posolstvo s obsahom: „Boh ... zhliaďol na tvoju vieru a horlivosť, a preto zjavil písmená pre jazyk váš, aby ste sa i vy dostali medzi veľké národy, ktoré chvália Boha vo svojej reči.“ A v ďalšom povzbudzuje Rastica, aby vďačne prijal najvzácnejší dar písma a toho, ktorému ho Boh zjavil, Konštantína Filozofa, aby podporoval jeho podujatia, aby hľadal Boha celým srdcom a staral sa, aby sa všetci spasili. A končí vetou: „Tak zanecháš po sebe slávnú pamiatku ako veľký cisár Konštantín.“

Tým prirovnáva Rastislava k apoštolskému cisárovi (porov. Život Konštantína XIV., a Život Metoda V.).

verzita, v ktorej sa učilo v živom národnom jazyku, na čele so špičkovým profesorom carihradskej univerzity, Konštantinom Filozofom – sv. Cyrilom.

Vďaka veľkodušnej pomoci Rastislava sv. Cyril a Metod po 40 mesiacoch mohli ísť s vybranými učeníkmi do Ríma, aby „Apoštolský“ (pápež) schválil ich hlavný misijný zámer – ustanovenie slovenského jazyka za liturgický a vysvätenie učeníkov. Cestou sa zastavili v Blatnohrade u panónskeho kniežaťa, Pribinovho syna Kocela, ktorý si veľmi obľúbil liturgiu ňv staroslovenčine a dal im na formovanie ďalších učeníkov.

Rastislav vo svojom sídle na Devíne zatiaľ podporoval chod školy a vytrvalo sa modlil, aby pápež schválil misiu a ustanovil samostatnú slovenskú provinciu. A v roku 868 zaiste s veľkou radosťou prijal správu z Ríma, že pápež Hadrián II. schválil plody byzantskej misie sv. Cyrila a Metoda a povolil staroslovenčinu ako bohoslužobný jazyk. Kvôli tomu prišla v r. 869 vojna s východofranskou ríšou. Rastislav ubránil štátnu zvrchovanosť Staroslovenskej ríše. Ale ctibažný a mocichtivý Svätopluk sa dal v zime 869-870 získať nepriateľovi a za prísľub panovníckej moci zradil svojho strýka Rastislava a v máji 870 ho zajal, spútal a vydal Karolmanovi. Ten ho uväznil a nechal čakať pol roka v Regensburgu na ríšsky súd.

Podľa Fuldských análov súd sa uskutočnil 1. novembra 870 po príchode východofranského kráľa Ludovíta Nemca za účasti franských, bavorských a slovanských kniežat. Kráľ dal predviesť Rastislava, postupne spútaného ťažkými reťazami. Kniežatá ho odsúdili na smrť, ale kráľ Ludovít mu zmiernil trest na oslepenie. Takýto trest bol vykonaný vždy vtedy, keď chceli zabrániť vláde a moci daného panovníka. Frankovia tým dali jasne najavo, že chcú zabrániť rozvoju jeho apoštolského diela, ktorého bol aj iniciátorom.

zickú slepotu za duchovné pozdvihnutie a jasné videnie Slovákov a ostatných Slovanov a za požehnanie diela solúnskych bratov. Aby sa im otvorili oči a zvíťazilo svetlo Kristovo!

Rastislav je pozoruhodnou postavou ako vládca, vojak, diplomat, politik a zakladateľ prvého slovenského štátu na kresťanských duchovných, kultúrnych a právnych základoch, prijímaného v Carihrade aj v Ríme, Slovenského kráľovstva. To v tom istom článku v SNN zdôraznil aj Prof. Ďurica: „Z historického hľadiska teda bez pochybnosti možno tvrdiť, že kráľ Rastic je prvým slovenským štátnikom európskeho formátu, je skutočným zakladateľom slovenskej národnej a kresťanskej identity a následne aj z nej vyplývajúcej práv na jazykovú a kultúrnu osobitosť, ako aj na štátnu samostatnosť.“

A bol aj spoluzakladateľom apoštolského diela sv. Cyrila a sv. Metoda, ktoré neskôr, najmä po smrti sv. Metoda (+ 6.4.885) poslúžilo všetkým slovanským národom na pokresťančenie a skultúrnenie. Pre tieto veľmi dôležité apoštolské diela si rozhodne zaslúži titul apoštolský kráľ alebo apoštolské knieža.

Aj jeho životné svedectvo bolo v súlade s týmto titulom. Bol úprimne nábožný a veriaci kresťan so živou, činorodou vierou, nádejou a láskou. Nikde sa o ňom nepíše, že by bol roztopašný a hrubý, tak ako o Svätoplukovi. Naopak, svoju vieru a šľachetnosť prejavil mnohými postojmi a skutkami a obstál aj v tých najťažších skúškach. Napríklad, na žiadosť sv. Konštantína Cyrila ochotne prepustil veľké množstvo zajatcov (900 spolu s tými, čo prepustil blatnohradský knieža Kocel, pozri ŽK XV. kap.)

„Granum“ - „Jadro katalógu biskupov Moravy“ (krátka kronika olomouckých biskupov – kompilácia zo začiatku 15. storočia) ho nazvalo „Bohu oddaným kráľom“ a Kristián

vo svojej legende z roku 994 ho nazval „nábožným kráľom, ktorý všetko kresťanstvo dobrotivo v zemi uviedol a ktorý bol chránený Božou milosťou“. Moravská legenda z 13. stor. hovorí, že „kráľ“ (Rastislav), keď bol pričinením dvoch svetiel (sv. Cyrila a sv. Metoda) vzdelaný v Božej ceste a vytrhnutý z tlamy draka, milosrdenstvom Božím vstúpil aj s presláveným národom moravským, nie bojom, ale vierou, do brány večnej bezpečnosti. A tak sa stal ten národ národom svätým a ľudom získaným pre spásu.“

Pre svätosť a apoštolské zásluhy Rastislava ho Pravoslávna cirkev 29. októbra 1994 vyhlásila za svätého s titulom „Svätý, apoštolom rovný Rastislav, knieža moravské“. Prof. Ďurica v tom istom článku k tomu dodal: „Možno by nebolo od vecí, keby aj naši cirkevní predstavitelia uvažovali, či by sa nedalo pomýšľať na otvorenie procesu kanonizácie tohto nášho národného hrdinu, ktorý sa zaslúžil o založenie vlastnej cirkevnej organizácie na Slovensku, a celkom podobne ako v nasledujúcom storočí sv. Václav doplatil na to aj vlastným životom.“

Zatiaľ čo Rastislav pomáhal solúnskym bratom a ich učeníkom uskutočňovať veľkolepú Božiu víziu pokresťančenia Slovanov a Slovanov tu na zemi, svätý Klement Rímsky, tretí nástupca sv. Petra a mučeník, im pomáhal z neba.

Sv. Klement do bližšieho vzťahu so Solúnskymi bratmi vstúpil asi dva roky pred posolstvom Rastislava. Bolo to na ich misii ku Kozárom na južnom Kryme, 30. januára 861 v meste Cherson. Vtedy na Božie vnuknutie sa modlili a hľadali ostatky sv. Klementa, ktorý v tom meste bol vo vyhnanstve a pre šírenie kresťanstva bol umučení. Do tohto hľadania zapojili aj miestneho arcibiskupa, kňazstvo a nábožných mužov. S pomocou Božou sa im podarilo ostatky sv. Klementa nájsť a vzali ich so sebou.

Sv. Klement Rímsky patril medzi spolupracovníkov sv. Pavla (porov. Flp 4,3). V rokoch 88 až 97 spravoval ako rímsky biskup Cirkev. Svojím skvelým listom Korint'anom ako pastier všeobecnej Cirkvi obhájil hierarchický rozmer Cirkvi, vyriešil neporiadky a obnovil jednotu v Korint'skej Cirkvi.

Tento veľký svätý pápež a apoštol jednoty Cirkvi od chvíle nájdenia jeho ostatkov verne sprevádzal svätých bratov Konštantína Cyrila a Metoda na ich cestách. Z Krymu do Carihradu, z Carihradu na Devín, ba pochodil celú Slovenskú zem, kde bolo k jeho úcte zasvätených viacero kostolov, a tak sa stal prvým patrónom slovenského národa. Napokon z Devína cez Blatnohrad a Benátky do Ríma, do baziliky sv. Petra a potom do starobylej baziliky sv. Klementa, kde bol o rok neskôr pochovaný aj sv. Cyril. Naozaj sv. Kliment, ako ho nazývali naši predkovia, bol verným spoločníkom a patrónom misie solúnskych bratov. Naši apoštoli a otcovia si ho veľmi uctievali! A pri príchode jeho ostatkov aj sám pápež Hadrián II. s veľkým sprievodom, so sviecami v rukách, ich išiel privítať a uctiť až na kraj Ríma. Je smutné, že sv. Klement ako prvý patrón nášho národa, dnes v slovenskom liturgickom kalendári nemá ani sviatok, ani povinnú liturgickú spomienku, iba nepovinnú, 23. novembra. Pred kon-

cilovou reformou kalendára mal hodnosť sviatku „duplex minor“.

Vďaka ostatkom svätého Klementa vybavovanie v Ríme už išlo ľahko. Vo vianočnom období 867-868 v Hlavnej mariánskej bazilike nad relikviami jasličiek ležalo Božie slovo oblečené do jazyka našich predkov, štvrtého liturgického jazyka uznaného v Cirkvi popri hebrejčine, gréčtine a latinčine. Pápež Hadrián II. ho prijal a požehnal. Za týmito jasličkami stála Panna Mária, sv. Jozef a verím, že aj sv. Klement. Tak veľmi bola povýšená slovenčina a s ňou aj ostatné slovanské jazyky a ich kultúra! Naozaj „Iskony bā slovo i slovo bā u Boga. – Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo u Boha“ (Jn 1,1). „A slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami“ (Jn 1,14). Predvečné Slovo Predvečného Boha! Nie náhodou týmito najhlbšími slovami Písma, preloženými Konštantínom do staroslovenčiny, začala sa naša slovenská i slovanská písomná kultúra. Predvečné Slovo sa vteliť do písmen a slov Slovanov. Čo nám ešte chýba? Aby sa vteliť aj do našich životov!

Uznávaná katolícka mystička, stigmatizovaná Terézia Neumanová, Nemka (!) 15. októbra 1948 prijala tento odkaz Krista Pána Slovanom:

„Svoje požehnanie dám Slovanom a Slovania, hoci mnohí z nich dnes blúdžia, lepšie ho prijmú a prinesú viac ovocia. Budú mojim opravdivým ľudom, ľudom Slova Predvečného a pochopia moje učenie a stanú sa poslušnými.“

(<https://gloria.tv/article/3q2m4WG7KQCETgYPDojLQgAY9>)

„Predvečné Slovo“ je veľmi obľúbený termín u východných kresťanov.

Rok 2020 bol vyhlásený Maticou slovenskou za rok slovenskej identity a Konferenciou biskupov Slovenska za rok Božieho slova. Bez apoštolského kráľa Rastislava by sme tieto roky neslávili. V závere tohto roka slovenskej identity si pripomíname niektoré významné dni, spomenuté v tomto krátkom pohľade na život apoštolského kráľa Rastislava a jeho dielo.

Dňa 1. novembra 2020, na sláv-

nost' Všetkých svätých sme si pripomínali ríšsky súd a mučenie Rastislava 1. novembra 870, pred 1150 rokmi. Tak veľmi sa potrebujeme zbaviť duchovnej slepoty – Bože, na príhovor nášho apoštolského kráľa a mučeníka Rastislava oslobod' nás i náš národ od slepoty a otvor nám oči!

Dňa 23. novembra si pripomenuli sv. Klementa Rímskeho, ktorého orodovanie a ostatky sprevádzali našich vierožvestov a apoštolov z Krymu do Carihradu a cez Staroslovenskú ríšu a Blatnohrad až do Ríma. Sv. Klement Rímsky, sprevádzaj aj nás v súčasnej kriticknej dobe!

A potom je tu nedľa Krista Kráľa a Advent. Aj náš národ a všetci Slovania mali svoj Advent – duchovný, kultúrny a národný, ktorý zabezpečili Apoštoli Slovanov a Slovanov, svätí Cyril i Metod a ich obetaví nasledovníci. Oni pomohli nám a ďalším Slovanom úprimne prijať Pána Ježiša Krista za jediného Spasiteľa a zvrchovaného Pána. A prijať aj jeho Svätého Ducha, jeho slovo a Matku. Aby sme naplno žili akošťastné deti jeho i nášho Otca a ako úprimní bratia a sestry z dobrej rodiny.

Pamätajme si, že bez toho, čo sa vtedy pred vyše 1150 rokmi stalo, by sme dnes už neboli ani národom a nemali životodárnu vieru. A zrejme by sme stratili aj našu krásnu slovenčinu (ako nám to už hrozilo, najmä za maďarizácie).

Buďme preto úprimne vďační našim najväčším dobrodincom, svätým apoštolom Konštantínovi Cyrilovi a Metodovi, ale aj sv. Klementovi, patrónovi ich misie u Slovanov a zvlášť apoštolskému kráľovi Rastislavovi. Bez jeho pozvania a obety by sa toto veľké Božie podujatie neuskutočnilo. Odpovedzme na nesmierny Boží dar a povolanie a nenechajme si deformovať našu kultúru a naše dejiny! A nedajme sa ozbiť o koreň nášho osobného, rodinného i národného života a šťastia, o vyše 1150-ročné dedičstvo našich otcov!

VÁCLAV KOCIAN

TEODOR KRIŽKA

Rastic

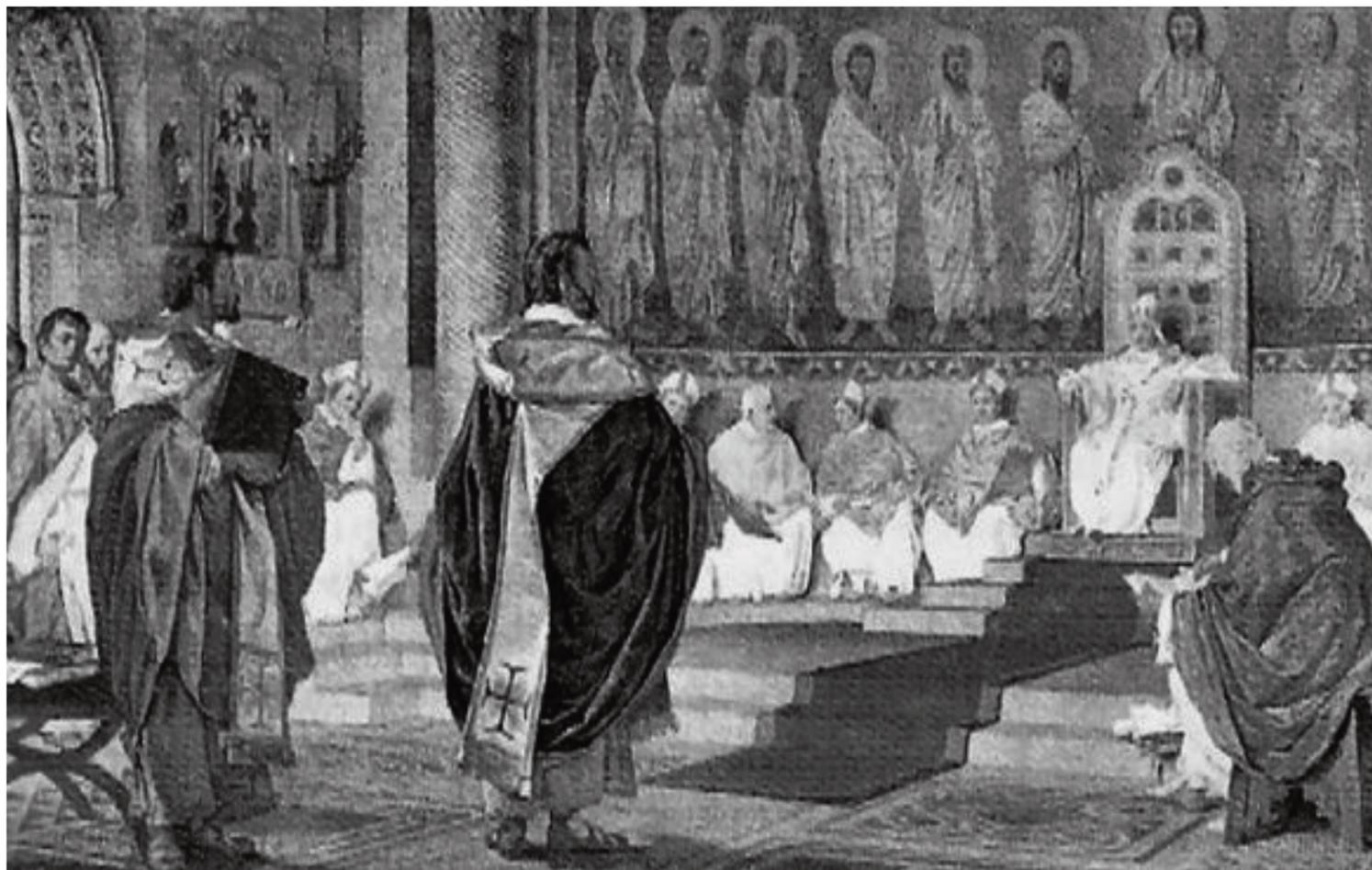
Ak ešte žije niekto pred Bohom,
kto nepoznal by knieža Rastica,
nech teraz zosmutnie, nech hanbí sa
vo svojom srdci, prázdnom, úbohom.

Ved' Rastic, slávne knieža Slovanov,
tak miloval zem predkov i svoj ľud,
že veru za nich prijal zradnú smrť,
akoby bola preňho odmenou.

On pozval Bratov, nemal z mocných strach,
len v Boha veriac, naň sa nádejac,
a keby ozaj nevykonan viac,
zachoval tak ľud navždy v dejinách.

Ved' svätí Bratia, múdrosť v Písme učená,
darovali nám Božie písmená,
tie slzy Slova, nie plač bez mena,
Slovenom Slovo, meno do vena.

Ktokoľvek iný možno by sa bál.
Len vďaka tebe ešte stále sme.
Len preto meno Rastic sladko znie.
Vďaka ti, knieža! Skutočný náš kráľ!

STRACH – NÁSTROJ
NA OVLÁDANIE MÁŠ

V tieni slovného renesančného politického filozofa Nicola Machiaveliho (+1527) stojí jeho kolega Francúz Étienne de la Boétie (+1563), ktorý sa zapísal do európskych kultúrnych dejín pamfletom proti tyranii. O dobrovoľnom otroctve. Všimnime si, aké vážne a výsostne aktuálne slová píše: „Teraz by som chcel len to, aby mi niekto vysvetlil, ako je možné, že toľko ľudí, toľko miest, toľko národov občas trpí pod jarmom jedného tyranu, ktorý má pritom len takú moc, akú mu sami vložia do rúk. Ten im môže škodiť iba natoľko, nakoľko sú ochotní znášať to, a ktorý by im nemohol nijako ubližovať, keby sa vzopreli a neboli pripravení od neho strpieť.“ Filozof pokračuje: „Vyvoláva to skôr trpkosť ako prekvapenie – vidieť podrobené nespočetné milióny ľudských bytostí, ako sa ohýbajú pod ťažkým jarmom. Nemali by sme sa ho obávať, veď je sám, ani ho obľubovať, no často sme prinútení povoliť pred surovou silou...“

Lev Nikolajevič Tolstoj a po ňom viacerí politickí filozofi, ale aj psychiatri ako napríklad Carl Gustav Jung, si kladú otázku prečo skazení ľudia: zloději, sadisti, násilníci a podvodníci sa tak ľahko dostávajú k politickej moci a sú schopní aj dnes podrobiť občanov svojej zlovi? Prečo ich ochotne fascinuje a obsedantne priťahuje? V XX. storočí sme na našom kontinente zakúsili túto tristnú pravdu, keď milióny ľudí, vzdelaných aj plebejských, skláňalo šíju pred maniackymi mužmi a systémami, ktoré stelesňovali. V Hitlerovom a Stalinovom režime obdivuhodne nielen celý štátny aparát, ale aj kultúra, veda, medicína poslušne vykonávali zvrátené predstavy svojich vodcov. Pri štúdiu národného alebo bolševického socializmu rozumom len ťažko pochopíme, ako Hitler a Stalin ľahko za krátku dobu podriadili svojej neobmedzenej moci nielen stranickú elitu, ale uviedli do hypnózy celú ríšu. „Toto všetko ti dám, ak padneš pred mnou a sa mi budeš klaňať“, drzo hovorí diabol Kristovi (Matúš 4,8).

Moc a strach spolu koexistujú a tvoria priam metafyzický tandem. Počas Norimberského procesu sa pýtali jedného z najmocnejších mužov tretej ríše maršala Hermanna Göringa, ako je možné, že nacistom sa podarilo zmanipulovať celý nemecký národ. Odpovedal, že to funguje v akomkoľvek politickom systéme: v komunizme, v kapitalizme, či v demokracii, stačí keď dostatočne silne vystrašíte ľudí – máte ich pod kontrolou a urobia to, čo chcete. Romano Guardini – jeden z najvplyvnejších mysliteľov XX. storočia – vystihuje tento problém: „Čím väčšia je moc, tým je väčšie aj pokušenie zvoliť si ľahšiu cestu, to znamená násilie: vyradiť osobu a jej slobodu, jestvovanie pravdy a vynútiť si, čo sa jej zachcelo. Pritom sa však musí pozerať na človeka tak, že správne „podchytený“, „zainteresovaný“ a „zangažovaný“ môže byť apriórne sfomovaný na akékoľvek ciele, a to nielen fyzicky, ale aj psychicky. Pomyšlime si len na všetky tie prostriedky, sugescie, propagandy, ovplyvňovania výpovedí.“ Takto je aktuálna filozofova téza, že „nejestvuje nič iné, čo by natoľko ohrozovalo čistotu charakteru a vyššie duchovné kvality ako moc“ (Moc – pokus ukázať cestu).

POLARIZÁCIA NÁRODA

Ani v liberálnom zriadení sa nedarí eliminovať túto špecifickú kategóriu ľudí od túžby po ovládaní iných a obvykle vládnú najhorší. Avšak volebný proces neraz umožní riadiť verejný život a čo je horšie, aj ľudské osudy takému politikovi, ktorý nás presvedča o tom, že jeho duša je nemocná a disponuje príznakmi pomäteného dik-

tátora. Táto politická kreatúra – podobne ako každý tyran – je opojená ťažkým sebaklamom, že štát a jeho občania sú jeho majetkom, slúžiac zrejme iným záujmom ako je blaho Slovenskej republiky, a to od samého začiatku nástupu do funkcie. Pozorujúc, ako sa premiér tejto krajiny pohráva so strachom a osudmi ľudí, dochádza hrozivo k naplneniu slov Guardiniho, že sa pripravuje katastrofa, ak sa s vecami a osobami zaobchádza, ako sa komu zachce.

Nepripomína nám atmosféra po polarizácii občanov na základe bezcenného „modrého papiera“ na prelome októbra a novembra 2020 na Slovensku obdobie po „Krištáľovej noci“ v naci-

zamestnania, strachu pred blokovaním prístupu k zákonitým verejným službám sa podrobujú testovaniu. Lekárska obec je jedinou reálne vplyvnou silou, ktorá sa môže kvalifikovane postaviť na odpor. Vidíme predsa, že tzv. plošné testovanie nemalo žiaden význam z hľadiska blaha občanov a riešilo iné ako medicínske ciele. Avšak v sociálnom inžinierskom experimente odhalilo nové metódy nastupujúcej totality, ktorá presahuje rámec národných štátov. Snáď jediným nechceným prínosom bolo, a to na svedectvo proti nim, že sa tu nejedná o žiadnu pandémiu. Zasa budú flexibilne nastavovať číselné parametre na pandémiu a nastavovať toky propagandy. Lekári a zdravotníci

ktorý ich toľko ovládal. Konštruktívne by bolo zobrazit mapu Slovenska so znázornením miest, kde v minulosti došlo k zastaveniu hromadnej nákazy, či uzdraveniam. Morových stĺpov na znak Božej mocnej ochrany nachádzame v našich mestách v hojnomo počte. Držme sa pravej viery a nádeje: „Ale oni nad ním zvíťazili pre Baránkovu krv a pre slovo svojho svedectva; a nemilovali svoj život až na smrť“ (Apokalypsa sv. Jána 12,11).

Je naozaj rozdiel medzi tými, ktorí stali v rade na selekciu vo vyhladzovacom tábore, či na medicínske experimenty, a radmi tých, ktorí dnes stoja pred testovacími „ambulanciami“? Chladný rozum niekoho, kto sa po-

rozbieha mašinéria sociálneho inžinierstva: „Vlády a vládnuce triedy sa teraz neopierajú o právo, ba ani o zdanlivú spravodlivosť, ale o takú umelú organizáciu vybudovanú pomocou vedeckého pokroku, pri ktorej sú všetci ľudia vzatí do kruhu násilia, z ktorého niet východiska“ (Lev Tolstoj: Kráľovstvo Božie vo vás). Nemýlil sa Berďajev, keď ešte pred druhou svetovou vojnou napísal tento výsledok: „Politika, ekonomika, veda, technika a národnosť nechcú poznať nijaký mravný zákon, nijaký duchovný princíp, ktorý by presahoval ich sféru. Machiavellizmus v politike, kapitalizmus v ekonomike, scientizmus vo vede, nacionalizmus v živote národov, neobmedzená moc techniky nad človekom – to všetko je výplodom ľudskej autonómie. Človek sa čoraz viac stával otrokom autonómnych sfér“ (Ríša Ducha a ríša Cisárova).

Dejiny už neraz vynesli súd aj nad zlyhaním vedy a medicíny pre politické účely. Nedovoľme, aby raz aj naši potomkovia pozerali filmy a snímky mentálne zotročených davov, ako stáli v radoch najprv na testovanie a následne na očkovanie a skláňali sa pred podivne oblečenými odberateľmi biologického materiálu. Presne tak, ako my s bolesťou v srdci hľadáme na zábery a fotky, ktoré boli projektované na Norimberskom procese. Čas preverí mnoho. Teraz s hrôzou len tušíme, ako sa dejiny po relatívne krátkej dobe opakujú. Nositeľov pravdy je možné umlčať, ale nie samotnú pravdu. Ak by už dejinný súd nestihol byť vyrieknutý za nášho putovania, tak iste nás neminie ten, ktorý nazývame Božím súdom. Rozpoznejme teda znamenia času a nedovoľme ďalšiemu ponižovaniu ľudskej osoby. „Lebo ste nedostali ducha otroctva, aby ste sa mohli zasa báť, ale dostali ste Ducha adoptívneho synovstva, v ktorom voláme:

Abba Otče!“

(List Rimanom 8,15).

PETER GREČO

Vladár, strach a medicína v jeho službách „No strachom sa trasú tam, kde sa báť netreba“ (Žalm 53,6).

stickom Nemecku v novembri 1938, kedy boli prijaté protižidovské zákony? Žltú šesťcípú hviezdu na kabáte nateraz strieda certifikát v čoraz väčšom právnom zmätku, ktorý ústi v bezprávie. A vidíme, že chůťky nášho premiéra sa tým neskončili. „Beda tým, čo uzákonnujú zlé zákony, a pisárom, ktorí spisujú útlak“ (Izaiáš 10,1).

ODPOR LEKÁRSKEJ OBCE

Kto zastaví toto besnenie? Lekári v Hippokratovej prísaha sľubujú aj toto: „Spôsob svojho života zasväťím podľa vlastných síl a svedomia úžitku chorých a budem ich ochraňovať pred každou krivdou a bezprávím.“ Vládna moc tento národ uväznila v strachu a úzkosti, v strachu o prácu či prístup k verejným službám. Servilný ľud sužovaný vo svojom strachu je slabý a treba mu pomôcť. Pravá pandémia je pandémia strachu blahobytom vyčerpaného človeka neskorého novoveku, emancipovaného do každej transcendentnej väzby na pravdu, dobro a krásu. Myšlienkové toky a konverzácia sú usmerňované podľa jednej schémy, ktorú v poriadku prezentácie chrlia mediálne správy. Ani epocha končiaceho socialistického režimu sa neniesla zďaleka v takej chorej spoločenskej klíme strachu ako dnes.

Zaujima niekoho, že koľkým občanom nebola za obdobie umelo vyvolanej pandémie poskytnutá seriózna liečba? Koľkí utrpeli ujmu, ba zomreli v dôsledku zanedbania liečby, vynechania zákrokov, pretože „všetky sily strany a ľudu“ a znesenia ústredného krízového štábu nútia konať zdravotníkov podľa politických pokynov a nie podľa Hippokrata? Nemusím pripomínať ani to, ako blúzenie politikov cez masmédiu hlavného prúdu používa klamstvo pomocou štatistik, čo počítame medzi obvyklé mocenské nástroje. Zakladateľ psychológie davov Gustave Le Bon vysvetľuje obvyklý postup: zadáte tvrdenie, neustále ho opakujete, ktoré sa nakoniec v dave šíri ako nákaza. Kto bude mať silu neprepadnúť hromadnej halucinácii?

Naši lekári neraz dokázali ubrániť svoju stavovskú česť pred rôznymi politickými dobrodruhmi, ktorí sa dostali k politickej moci. Teraz je na znovu na lekároch, aby obránili nielen svoju autonómiu pred zásahmi rozmarov chorej politickej mysle, ale aj podržali občany, ktorí zo strachu pred stratou

by mali mať srdce statočné a pevnú vôľu, aby sa vzopreli blúznivej myšli polovzdalcov s pochybnými diplomami, a chvastajúcimi sa tézami „o druhom Slovenskom národnom povstaní“.

MEDICÍNA A NÁBOŽENSTVO
SERVILNÉ MOCI

Lev Nikolajevič Tolstoj píše, že ľudia budú klamaní dvoma paralelnými spôsobmi: kvázi-vedou a kvázi-náboženstvom (Kráľovstvo Božie vo vás – výber statí). Poznáme mnoho prípadov celoplošného zlyhania vedy a medicíny v temnom uplynulom storočí. Lekári asistovali pri realizovaní podivnej antropologickej teórie tretej ríše: ľudia povinne, na pokyn úradov vtedajšieho verejného zdravotníctva si museli nechať merať lebky, skúmali im proporcie tváre, farbu očí a vlasov, či vyhovujú árijskému štandardu. Medicína bola prítomná na štátnom programe rasistickej hygieny: eutanázie mrzákov a ťažko duševne chorých. V nacistických koncentračných a vyhladzovacích táboroch lekári v prijímacích improvizovaných „ambulanciách“ selektovali ľudí na dve strany: plynové komory alebo zničujúcu prácu. Lekárska veda v týchto táboroch sa podieľala na hanebných pokusoch na nespočítateľnom ľudskom „materiáli“ a v prípade Japonska aj na hrôzostrašných vivisekciách. Prijímali sa tieto amorálnosti len preto, že bola taká doba?

A aká je úloha kvázi-náboženstva? Tí, ktorí majú hlásať pravdu vhod a nevhod (2 Tim 4,2), sa v tejto službe odmlčali. Z druhej strany vyhlasujú materialistické frázy o spoločenskej zodpovednosti a o chránení svojho pozemského života akoby nejestvoval večný život. Nikolaj Berďajev by povedal, že všetku realitu uzatvorili do pozemského sveta. Kristova dialektika, že veriaci má svoj život na tomto svete stratiť, alebo ním opovrhovať, podivne „sublimovala“. „Načo sa teda modlíme a prosíme, aby prišlo nebeské kráľovstvo, keď sa tešíme pozemskej porobe, keď väčšmi túžime a silnejšie si prajeme tu slúžiť diablu, ako kraľovať s Kristom?!“, pýta sa cirkevný otec sv. Cyprián z Kartága. Z pohľadia svojich rezidencií on-line „žehnajú“ ovciam roztrateným v tomto oblačnom a hmlistom čase (Ezechiel 34, 11 – 12). Veru, už dostali svoju odmenu nateraz v podobe pandemického semafora,

važuje za boha tohto sveta, znovu kategorizuje ľudí na schopných a neschopných, prípadne určuje ako kedysi, že jedna rasa, národ či trieda bude žiť na úkor druhej? Čím meriame hodnotu človeka, ak politická moc stavia iba na rozume a technike? Veď vládny prediktor dosahuje svoje: osobu redukovať na číslo, na predmet. Uvedomujeme si, čo sa tu znovu deje alebo plávame v plytkých vodách naserivovaných mediálnych hypnóz a oportunitizmu? Nemáme sa báť viacej toho, ktorý telo aj dušu uvrhne do skazy? Znovu (po komunizme a nacizme) sa

K Slovenskej lekárskej komore

Vážení predstavitelia Slovenskej lekárskej komory, ctená lekárska obec, obraciam sa na Vás ako štatutárny zástupca Inštitútu pre humanitnú formáciu, ktorého poslaním je skúmať otázky postavenia človeka v spo-ločnosti a ľudských práv s výzvou, aby ste nepristúpili na spoluprácu s predsedom vlády SR pri jeho ďalšom pokuse o násilné plošné testovanie občanov a zachovali si stavovskú česť, teda nenechali zneužiť medicínu a zdravotnícku službu v prospech holej surovej politiky. Štátny program rasistickej hygieny a eugeniky, tiež priemyselné likvidovania človeka nacistickým režimom nás varuje.

Vy, lekári, ste neraz dokázali ubrániť svoju stavovskú česť pred rôznymi politickými dobrodruhmi, ktorí sa dostali k politickej moci. Teraz je znovu na Vás, aby ste obránili nielen svoju autonómiu pred zásahmi rozmarov chorej politickej mysle, ale aj podržali občany, ktorí zo strachu pred stratou zamestnania, strachu pred blokovaním prístupu k zákonitým verejným službám sa podrobili celoplošnému testovaniu.

Vy, lekári ste jedinou reálne vplyvnou silou, ktorá sa môže kvalifikovane postaviť na odpor. Na Vás neplatia hrozby ani vydieranie zo strany

súčasnej moci. Bez Vás neprejde ďalšie kolo násilia a ponižovania.

Vidíme predsa, že uplynulé celoplošné testovanie nemalo žiaden význam z hľadiska blaha občanov a riešilo iné ako medicínske ciele. Avšak v sociálnom inžinierskom experimente odhalilo nové metódy nastupujúcej totality, ktorá presahuje rámec národných štátov. Snáď jediným nechceným prínosom bolo, a to na svedectvo proti nim, že sa tu nejedná o žiadnu pandémiu. Zasa budú flexibilne nastavovať číselné parametre na pandémiu a nastavovať toky propagandy. Nedovoľte realizovať cez Vaše ruky ďalší nadiktovaný pseudomedicínsky projekt.

V Hippokratovej prísaha sľubujete aj toto: „Spôsob svojho života zasväťím podľa vlastných síl a svedomia úžitku chorých a budem ich ochraňovať pred každou krivdou a bezprávím.“ Vládna moc tento národ uväznila v strachu a úzkosti. Servilný ľud sužovaný vo svojom strachu je slabý a treba mu pomôcť. Pravá pandémia je pandémia strachu.

Lekári a zdravotníci, majte srdce statočné a pevnú vôľu a vzoprite sa blúznivej myšli polovzdalcov s pochybnými diplomami, a chvastajúcimi sa tézami „o druhom Slovenskom národnom povstaní“.

PhDr. PaedDr. PETER GREČO, PhD.,

Inštitút pre humanitnú formáciu

Snahy o zjednotenie slovenskej katolíckej inteligencie na pôde samostatnej vedeckej inštitúcie môžeme pozorovať už od 18. storočia, kedy vzniklo viacero učených spoločností, ktoré si zaumienili vyniesť na svetlo sveta slávnú slovenskú minulosť, vzdelávať ľud a upevňovať národné povedomie. Za týmto účelom vzniklo v roku 1792 v Trnave Slovenské učené tovaríšstvo, združujúce učencov zo všetkých odborov vedy a literatúry. Na jeho ducha a tradíciu sa odvolával aj Andrej Ľudovít Radlinský v roku 1870, keď zakladal Spolok sv. Vojtecha (SSV). Práve okolo neho sa podarilo zoskupiť slovenských vzdelancov, ktorí v ťažkých časoch národnostného útlaku udržiavali slovenské povedomie. Vydávali učebnice, časopisy a duchovnú literatúru. Postupne sa utvárali na pôde Spolku odborné komisie, združujúce spisovateľov v rozličných vedných oblastiach. Už tu treba hľadať počiatky budúcej Slovenskej katolíckej akadémie (SKA).

Realizácia tohto veľkolepého projektu však v období monarchie narážala na prekážky obľudných rozmerov. Kultúrny historik Ján Pöstényi poukazuje predovšetkým na neblahé následky maďarizácie, ktorá Slovákom odčerpala značnú časť inteligencie do cudzích vôd: „...inteligencia sa maďarizovala, sotva kto z nej sa priznával za rodofuba a preto zriadiť spoločnosť pre slovenských katolíckych učencov z roka na rok bola problémom ťažším, beznádejším. Neprišlo ani k veci ani vtedy, keď Fr. Richard Oswald oslavoval storočnú pamiatku založenia Učeného Tovaríšstva až trojvážkovým krásnym dielom. No v Spolku sv. Vojtecha stále sa hlásila k životu myšlienka učených tovarišov.“

Po roku 1918 a najmä po vnútornej konsolidácii Spolku sv. Vojtecha zvolením novej správy sa myšlienka vybudovania Slovenskej katolíckej akadémie ukázala v reálnejšom svetle. Už v roku 1921 predseda Spolku Andrej Hlinka na valnom zhromaždení v Trenčíne pobádal prítomných k jej založeniu. V tejto súvislosti treba vyzdvihnúť veľkého dobrodince a mecena slovenskej katolíckej kultúry Jána Vojtaššáka. Patril medzi prvých, ktorí obetovali značné finančné prostriedky na budovanie akadémie.

Za prvý vážny pokus „obnoviť Slovenské učené tovaríšstvo“ možno pokladať vznik Literárno-vedeckého odboru Spolku sv. Vojtecha v roku 1930. Jeho predsedom sa stal biskup Marián Blaha, ktorý ho vo svojom prihovore predstavil ako katolícke vedecké fórum, dopĺňajúce kultúrno-národnú činnosť celonárodnej Matice slovenskej: „Literárno-vedecký odbor Spolku sv. Vojtecha povelaný je doplniť prácu Matice slovenskej, ktorá ako všennárodná inštitúcia, založená biskupom Štefanom Moyzesom, nemôže a nesmie sa dať do služby určitého náboženstva, ani teda katolíckej literatúry a vedy. Tomuto slúžiť musia pracovníci, ktorí budú perom hýbať v rámci Spolku sv. Vojtecha.“

Po obnovení slovenskej štátnosti v roku 1939 bolo eminentnou starosťou slovenských katolíkov nadviazať na snahy predchodcov a pretvoriť Literárno-vedecký odbor na Slovenskú katolícku akadémiu. Biskup Andrej Škrábik o týchto historických okamihoch napísal: „Citeľne pociťovala sa potreba jednotnej vedeckej a umeleckej organizácie, ktorá by priniesla zdravé skoncentrovanie všetkých katolíckych vedeckých a umeleckých síl, ktorá by zo spoločného centra regulovala tieto sily a starala sa svojou autoritou o uplatnenie sa katolíckeho ducha vo všetkých oblastiach kultúrnych.“ Už 22. februára 1940 bol ustanovený úzky prípravný výbor, ktorý mal pripraviť materiál na realizáciu SKA. Tvorili ho

Slovenská katolícka akadémia

(pri príležitosti 80. výročia jej založenia)

Ján Pöstényi, Karol Körper, Mikuláš Mišík, Ján Kovalík a Štefan Zlatoš. Preštedovali sa stanovy a rokovacie poriadky domácich a zahraničných vedeckých inštitúcií a na základe ich dlhoročných skúseností boli zostavené stanovy a rokovacie poriadok SKA, ktorý prerokoval a prijal prípravný výbor na schôdzke v Piešťanoch 17. augusta 1940.

K samotnému založeniu Slovenskej katolíckej akadémie došlo 15. septembra 1940 v Trnave v rámci osláv 70. výročia vzniku Spolku sv. Vojtecha. Program otvoril biskup Ján Vojtaššák, ktorý hovoril o vzniku myšlienky založenia SKA, o borbe katolíkov za svoje práva v minulosti a vyznačil potrebu novovzniknutej inštitúcie nielen v slovenskom cirkevnom, ale aj celonárodnom živote. Predseda vlády Vojtech Tuča privítal vznik SKA „nielen ako katolíka a ako vedecký pracovník, ale aj ako reprezentant slovenskej štátnej moci.“ S obsiahlym prejavom vystúpil aj Karol Krémery.

Slovenská katolícka akadémia si podľa prijatých stanov vzala za cieľ „pestovať vedu, literatúru a umenie v katolíckom duchu a na dosiahnutie tohto cieľa zoskupuje učencov, spisovateľov a umelcov katolíckeho ducha do svojich sekcií (odborov).“ Utvorilo sa 5 sekcií: 1. teológia a filozofia, 2. dejiny, právo a štátoveda, 3. jazykoveda, literatúra a literárne dejiny, 4. prírodné vedy, 5. výtvarné a hudobné umenie a dejiny umenia. Akadémia mala 115 členov, pričom na každú sekciu pripadalo 20 členov a 3 čestní členovia. Za predsedu SKA bol zvolený prezident SR Jozef Tiso (v roku 1943 ho nahradil biskup Andrej Škrábik), za podpredsedu Ján Kovalík a za generálneho tajomníka Štefan Zlatoš.

Sídlom novej ustanovizne sa stala Trnava, no jej práca sa koncentrovala v Bratislave, v centre vedeckého života. V roku 1942 prenajal hospodársky výbor SKA štýlovú budovu na Panskej ulici č. 31. Po nevyhnutných adaptačných prácach bol do služieb akadémie prijatý na post riaditeľa kancelárie SKA Mikuláš Šprinc. Postupne boli v budove zriadené byty, host'ovské izby, zasadacia sieň, čítárne, študovňa, fotografické laboratórium, archív a knižnica. Kapacita bibliotéky postačovala na prijatie 50 000 kníh, ktoré sa sem sťahovali z Trnavy. SKA ju sprístupnila verejnosti 1. októbra 1943. V budove malo svoj vyhradený priestor Ústredné jednatel'stvo SSV pre Bratislavu a Propagačné oddelenie SSV, ktoré sa staralo o recenznú propagáciu Spolkových knižných vydaní. Za necelý rok doručilo toto oddelenie všetkým miestnym redakciám 220 recenzných exemplárov knižných noviniek SSV a postaralo sa o recenzovanie v dennej tlači, mesačníkoch a v rozhlase. Od augusta 1943 sa do miestností SKA nast'ahovala aj redakcia Kultúry (mesačník SSV pre inteligenciu).

SKA sa čoskoro stala vyhľadávanou inštitúciou nielen domácich, ale aj zahraničných vedcov, spisovateľov a umelcov. Zo zahraničných hostí ju navštívil napríklad Jozef Andrič, veľký priateľ Slovákov, ktorý do pamätnej knihy napísal: „Ako prvý Chorvát, ktorý navštívil Katolícku akadémiu, z plného srdca radujem sa rozkvetu tejto krásnej ustanovizne, akú by aj katolícke Chorvátsko potrebovalo.“

Práca Slovenskej katolíckej akadémie sa najvýraznejšie prejavila v prednáškovej a publikačnej činnosti.

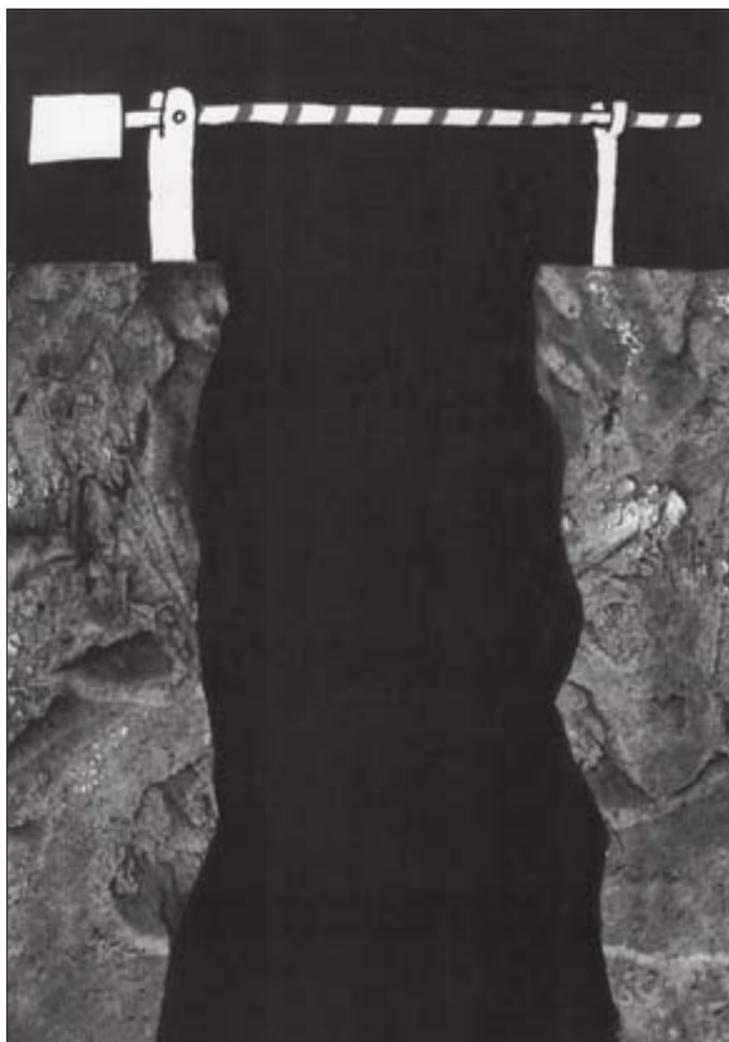
S prvou odbornou prednáškou „Verejné a súkromné vlastníctvo“ vystúpil 23. januára 1941 v Bratislave biskup Andrej Škrábik. V rámci jubilejných osláv 20. výročia vysviacky prvých slovenských biskupov prednášal Ján Pöstényi na tému „Z dávnych dejín našich troch biskupstiev a 20. výročie vysviacky ich biskupov.“ V marci 1941 prednášal provinciál piaristov Jozef Branický v Bratislave o Ctiborovi vo svetle najnovšieho historického výskumu. Štefan Zlatoš rečnil v Žiline o dejinách mesta a jeho okolia, Ján Kovalík v Ružomberku o úrovni slovenskej kultúry a v Banskej Bystrici o dejinách slovenského nacionalizmu. V novembri 1943 prednášal bibliista Jozef Búda v Liptovskom Sv. Mikuláši na tému „Obrana Biblie v dnešných časoch.“ Viaceré prednášky odzneli aj na vidieku.

Väčšinu členov SKA tvorili univerzitní profesori, spisovatelia a umelci, ktorí vydávali vedecké publikácie v edícii Slovenská katolícka akadémia. V rokoch 1941 – 1946 tu vyšlo 12 kníh. V sekcii teológie a filozofie publikovali Alexander Spesz (Manželstvo, veľké tajomstvo; Psychológia slovenských ľudových povier), Štefan Faith (Kazateľské rečníctvo; Činný katolicizmus), Jozef Búda (Evanjelium Starého zákona, 1. a 2. diel), Ján Bubán (Najhlbší koreň vlastníctva) a Juraj Šimalčík (Vesmír a Boh). V sekcii jazykovedy, literatúry a literárnych dejín uverejnili svoje diela Ján Sedlák (Literárne dielo Tichomíra Milkina) a Imrich Kotvan (Juraj Fándly). V sekcii dejín, práva a štátovedy vyšli Poznámky k národnostnému princípu od Pavla Beňovského a mimo sekcií Psychológia citov od Jána Bubána.

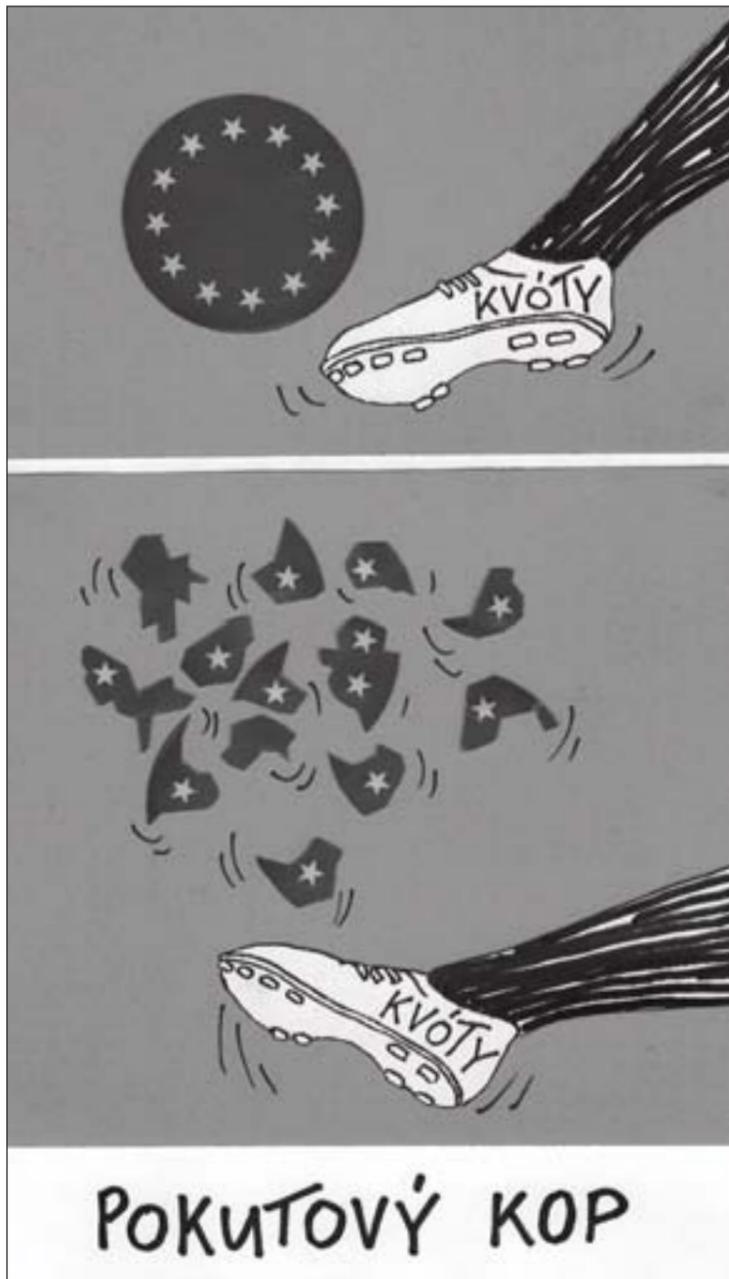
Významným medzníkom v krátkych dejinách SKA je 3. marec 1942, kedy sa slávil 150. výročie vzniku Slovenského učeného tovaríšstva. Na zasadnutí akadémie v sieni katolíckej bohosloveckej fakulty Slovenskej univerzity vystúpil s prihovorom aj prezident Jozef Tiso, ktorý načrel do minulosti, aby pripomenul záslužnú prácu katolíckych národovcov: „Boli to katolícki dejatelia storočia 18., ktorí odchýlne od prijatej vtedy módy nielen v živej reči, ale i v písme a v tlači priklonili sa k reči ľudu a združení v Slov. učennom Tovaríštvu utvorili prvú vedeckú spoločnosť s úradnou rečou slovenskou, tak, ako ňou slovenský ľud hovoril. (...) Katolícka tradícia, ktorá všetku nadstavbu zakladá na prirodzený zákon, zachovala a vypestovala v mužoch týchto hodnotenie národa ako vrcholnej prirodzenej hodnoty pre usporiadanie kultúrneho a hospodárskeho života. Národ bol pre katolíckeho mysliteľa vždy živá realita, jedine spôsobilá stať sa nositeľkou ďalších organizačných foriem.“

Katolícka akadémia nerušene rozvíjala svoju vedeckú prácu až do júna 1944, kedy zasiahol jej budovu na Panskej ulici v Bratislave nálet amerických bombardérov a prakticky ju vyradil z činnosti. Členovia akadémie sa stretli ešte 14. februára 1946 v Trnave na celoakademickom zasadnutí, o ktorom priniesol strohú informáciu Pútnik cyrilometodejský. V rámci programu mal odznieť prívet biskupského komisára a prednáška Juraja Hodála na tému „Hradské zriadenie na starom Slovensku“. Katolícku akadémiu sa však po vojne už nepodarilo napriek viacerým snahám oživiť a uviesť do riadnej činnosti.

FRANTIŠEK SKOVAJSA

Zo skicára Andreja Mišanka

ČESKÉ OKRÁDANIE CHEMOLAKU

Keď som sa začiatkom septembra 1968 ráno objavil doma, mama si myslela, že som ušiel. Ukázal som jej vojenskú knižku, kde bolo napísané, že prepustený do zálohy 30. 9. 1968 – t. j. mesiac „veget“. Takto postupne prepúšťali vojakov do civilu celý mesiac ako opatrenie, aby nedošlo k mimoriadnym udalostiam. Tak ako som počas vojenskej služby plánoval, 1. októbra som nastúpil do práce, do n.p. Barvy-laky Praha, závod Smolenice. Bol som prijatý na skúšobnú dobu tri mesiace, pridelený k jednému staršiemu majstrovi, ktorý ma zoznamoval s technológiou, prácou, ľuďmi a potom, že sa uvidí. Raz mi tento pán povedal, že bude odborová schôdza, na ktorej sa máme rozhodnúť, či budeme naďalej súčasťou Prahy, alebo sa osamostatníme ako samostatný národný podnik a budeme sa volať Chemolak ako za grófa Pálfyho. Ja som si myslel, že sa ma to netýka, lebo som nebol členom ROH. Mój starší kolega mi povedal, že my sme všetci odborári, aj tí, ktorí nastúpia ako noví. Vtedy som zistil, čo je to za 1% zrážky zo mzdy na mojej výplatnej páske. Schôdza sa konala v jedálni. Postupne sa zamestnanci pousádzali, vedenie odborov a podniku zaujali miesta na malej tribúne. Žiadne „repro“ zariadenie nebolo a ani nebolo potrebné. Jedáleň nebola veľká, počítateľnosť bez problémov. Za predsedníckym stolom sa ktosi postavil a začal na úvod spievať štátnu hymnu. Postupne sa všetci postavili a pridali sa k spevu. Naraz, ako sa hovorí na plné ústa za mnou počujem spievať českú časť hymny „a to je tá kurva česká, kurva česká domov můj...“. Pomaly som sa poobzeral okolo seba, ale všetci sa tvárili, že sa nič nedeje a spievali ďalej. Aj keď sme dospievali hymnu a posadali si, nikto nereagoval. Mój starší kolega mi povedal, že to je istý Viliam z investičného oddelenia, a ten sa zaprisahal, že pokiaľ bude žiť alebo ho nezastrelia, inak hymnu spievať nebude. Postupne som sa zoznámil so všetkými hospodárskymi pracovníkmi, funkcionármi ROH a KSČ. Ako mladého človeka, nezainteresovaného do vtedajšieho diania, ma veľmi zaujala práca žien na výrobných oddeleniach. Ako chlapec z dediny som videl ženy pri rôznych prácach, ale to, čo som videl tu, som nechápal. Tam totiž, keď žena napustila farbu do obalu, uzavrela a uložila ju na drevenú paletu, buď v jednom, alebo viacerých radoch, bola výsledná váha palety, uloženej na valčekovej dráhe, vždy medzi 300 až 500 kg a tú museli ženy vytlačiť z oddelenia von, aby ju mohol nabrat' vysokozdvížny vozík. Palety, vyrobené často z mäkkého dreva sa pod tú váhu zarezávali medzi kovové valce, takže nie jedna pracovníčka, ale ani tri nedokázali často s tou paletou pohnúť. To nebola práca, ale otročina ako za feudalizmu. Postupne som sa dozvedel, že to malo byť riešené inak, ale, že investičné oddelenie niečo nedodalo. Tak som sa dostal cez funkcionárov ROH až k Viliamovi na investičné. Ani tušenia som nemal, že som opäť stúpil do niečoho, čo ako obyčajne „smdí“. S Viliamom sme sa stretli a on mi ako bývalý vedúci investičného oddelenia rozpovedal udalosti a spôsoby ako sa manipuluje s investičnými

prostriedkami a technológiami, určenými pre nový závod. Nové moderné dispergačné (mlecie) zariadenia boli síce kúpené, ale akosi „nedocestovali“ do Smoleníc, ale zostali v Prahe. Namiesto nich prišli staršie guľové mlyny. Kúpené vysokozdvížne vozíky do výbušného prostredia zostali v Prahe a do nového závodu bola doporučená valčeková dráha, o úrovni ktorej som už písal vyššie. (Práve nedodanie týchto špeciálnych vozíkov, ktoré mohli pracovať aj v prostredí kde boli výbušné plyny, bol dôvod otrockej práce žien, ktoré museli tú ťažkú paletu vytlačiť von, kde už výbušných plynov nebolo a paletu mohol odviezť hocaký vozík.)

AUGUSTÍN HAZUCHA

Môj život v Československu

Na margo dnešného ukláňania sa (3)

Na stôl sa Viliamovi dostávali faktúry s príkazom na podpis od akéhosi „pepíka“ zo Slovchémie na rôzne materiály a zariadenia do laboratórií, kancelárií, údržbárskych dielní, ktoré nikdy neprevzali a ani ich nevidel. On sám si pomôcť nevedel a ochotných pomôcť bolo málo, lepšie povedané nikto, lebo všetci vedeli, ako by to s nimi skončilo, keby na to otvorene poukázali. Celú neschopnosť, nemožnosť a nechotu o tom hovoriť umocňovali previerky v KSČ a „očista v strane a spoločnosti“, ktorá prebiehala a do rámea ktorej sa každá snaha čo len poukázat' na podrazy Prahy využila a riešila ako nacionalizmus. (Zástupcovia Barvy-Laky Praha to dokázali naplno a doslova chrapúnsky zneužiť, hoci generálny riaditeľ Slovchémie bol súdruh Voskár – čistý Slovák.) Samozrejme, že túto „nálepku“ Viliam už mal. Bol odvolaný z funkcie vedúceho oddelenia, prišiel o plat, zostal na oddelení pracovať ako referent pre investície. Jediné čo mu zostalo, bola pracovná náplň. Preto svoju bezmocnosť a hnev vyjadroval pri speve hymny a aj v bežnej komunikácii. Každý Čech bol pre neho „kurva česká domov můj“ počas celého jeho ďalšieho života.

Mne tento problém, ako sa hovorí, nedal spávať, lebo denne som sa díval na tie pracovníčky a ich drinu. Oslovil som predsedu závodného výboru ROH, aby sa ROH zasadilo o riešenie. Povedal mi, že on už dávno rezignoval na snahu niečo riešiť na podniku v Prahe. On ako funkcionár skončil v momente, keď zvolal členskú schôdzu, na ktorej nechal hlasovať o odlúčení závodu od Prahy a vytvorení samostatného podniku Chemolak. Výsledok hlasovania rozposlal na všetky vtedajšie orgány KSČ a štátu, čím ich prakticky postavil pred hotovú – nezvratnú vec. Praha škripala zubami!

Ja som predsedovi ROH povedal, že ja sa na to nehodlám len tak pozerať. Ako mladého človeka ma to veľmi hnevalo. Pracovníci, ktorí postupne prichádzali zo starého závodu očakávali novú, lepšiu technológiu, ľahšiu prácu (v priebehu času som bol menovaný

za zmenového majstra) a tu nachádzali samé problémy a nedostatky. Keď som to chcel riešiť, musel som mať k tomu nejaký „gebir“. A tak ma v priebehu niekoľkých dní zvolili za predsedu komisie ROH pre bezpečnosť a hygienu práce a dostal som poverenie ROH zúčastňovať sa na riešení týchto otázok už v nastávajúcom národnom podniku. Riaditeľ podniku mi sľúbil podporu, ale bol už zmierený s tým, že je len otázka času, kedy dostane z Prahy „odmenu“ – odvolanie z funkcie riaditeľa – za samostatný podnik.

V tom období inak odvolali a spoločensky úplne znemožnili aj riaditeľa Bal v Uherskom Hradišti

Smoleniciach klamali a podvádzali pri investíciách, ale že jednotliví zamestnanci sú na rovnakých pracovných pozíciách v Smoleniciach zaradení o triedu až dve nižšie než v Prahe. Tie moje chudery na oddelení zarábali o 2.50 až tri koruny na hodinu menej, ako pri tej istej práci v Bal Praha a nadreli sa o 200% viac. Pritom platil v ČSR jednotný predpis, tzv. tabulkové zařazení pracovníků a práce alebo taký nejaký názov to malo, ale obsah bol pre Prahu iný, samozrejme výhodnejší.

To bol ďalší námet do diskusie o postavení zamestnancov na Slovensku a v Čechách. Po úspešnom riešení práce žien som odborárom

cestovná kancelária Tatratur. Tá organizovala prehlídkové zájazdy do rôznych destinácií, hlavne na pobreží Čierneho mora. Tak som sa dostal spolu s jedným starším kolegom do Odesy, na Jaltu a Krym. Jeden deň sme mali plánovanú prehlídku odeských katakomb. Boli to podzemné tunely, ktoré vznikli ťažbou kameňa obyvateľmi Odesy. Bol to rozsiahly komplex chodieb, ktoré využili Odesania na partizánsky boj proti Nemcom, a tiež ako úkryt pre civilné obyvateľstvo. Pred vstupom do katakomb sme si urobili spoločnú fotografiu. Mám ju doteraz, no keby som na nej začal robiť nad jednotlivými osobami krížiky, veľa by nás žijúcich ne-

za snahu vytvoriť samostatný závod „Moravolak“ až tak, že až do dôchodku aj s rodinou pracoval v Chemolaku.

Viliam ma vybavil dokladmi – objednávkami, faktúrami, termínmi a všetkou dokumentáciou okolo nákupu vozíkov. Takto vybavený a hlavne poučený z minulosti som sa pustil do riešenia práce žien v podniku. Pracovalo tam v tom čase možno až 40% žien, a to bola príčina, že som sa stal stredobodom pozornosti, lebo som riešil ich problém. Neposlúchol som radu tých, ktorí mi radili, aby som im to otrieskal o hlavu, ale postupne som do riešenia zatiahol napr. súdružku Elenu Litvajovú, predsedníčku Zväzu žien, Ústav preventívneho lekárstva, odborových funkcionárov na rôznych úrovniach a jednu redaktorku denníka Práca. Nehovorili sme o nedodaných vozíkoch, ale o ťažkej práci žien, o zdravotných rizikách, o porušovaní predpisov hygieny práce. Všetka moja snaha vyústila do väčšej porady u generálneho riaditeľa súdruha Voskára. Po nekonečných rečiach o plánovaní, zaradení do investičného plánu chcel koordinátor z Bal Praha (už spomínaný pepík) celú záležitosť zavrhnúť a dať Chemolaku „lekcii“ vyhlásením, že ať si to vyřeší firma sama, až si na to vydělá, že predsa sú už samostatný subjekt. (Ja som do tohto momentu na žiadnom rokovaní ani nespomenul, že vozíky síce kúpené boli, ale Praha si ich ponechala. Vedel som, že by som tľkol hlavou do múru a počítal som s vyhytralosťou Čechov.) Až teraz som vytiahol všetky doklady, nedodržiavané investičné plány, čerpanie investičných prostriedkov určených pre Chemolak na iné účely – skrátka Viliamovu dokumentáciu som podával dokola okolo veľkého stola. Toto vyvrcholenie porady malo podobný efekt ako atómová bomba na druhú svetovú vojnu. Zostala už len jedna otázka – kedy Praha dodá pre Chemolak vozíky. Spolu už s novým riaditeľom podniku sme navštívili podnik Bal Praha, aby sme dohodli podrobnosti dodávky.

Veľakrát som si hovoril, že som sa nemal do toho púšťať, že som do Prahy nemal cestovať, lebo ja som tam zistil nielen to, že závod v

predstrel aj politiku Prahy v mzdovej oblasti, spolu s návrhom na riešenie. Zamestnanci to chápali ako veľkú krivdu a vyčítali vedeniu podniku a výboru ROH, že to dovolili a rozhodli, že ja budem viesť ROH a s novým riaditeľom to máme vyriešiť. Aj mimo tohto bolo práce ako na kostole. Asi po roku sa nám podarilo asi tretine žien zvýšiť zaradenie o triedu a ostatným zvýšiť mzdy. Nedokázal som si v tom období vysvetliť jednu vec – ako mám ja bojovať za mzdy pracujúcich, keď oni v štáte vládnu a ja ich mám presvedčovať, aby si zvýšili mzdy podľa platného predpisu. Bolo mi jasné, že vždy, keď ide o peniaze aj v socializme platilo, že je bližšia košeľa ako kabát, že komu pán Boh, tomu všetci svätí, ale hlavne mi bolo jasné koloniálne postavenie Slovenska voči Prahe a že nikto to nezmení, pokiaľ budú v rozhodujúcich funkciách Slovenska nominanti Prahy a ich prisluhovači. Celé moje snaženie na pôde ROH skončilo v ekonomickej rovine tým, že nám Slovchémia znížila o 5% mzdový fond na nasledujúci rok, čím sa znížil príjem do fondu kultúrnych a sociálnych potrieb atď. Bol to revanš za zvýšené mzdy ženám. V politickej rovine tým, že mi jeden súdruh povedal: „Vám Slovákům stačí, když to jenom děláte a my v Praze to musíme také tvořit“ – na čo som mu ja odpovedal, že som doteraz nevedel, že traktár na lievanie farby vymysleli v Prahe a že jeho použitie bude pre Slovákov také drahé...

Chcelo by to už len povedať – a bolo po Kačinej svadbe. Ale nebolo. Nebol som sám, komu vadilo postavenie Slovenska. Jeden starší pán, predseda Okresnej odborovej rady v Trnave chodil za mnou a vyvolával mi celé dni, aby som prišiel pracovať do jeho úradu, že tam dokážeme oveľa viac ako vo fabrike. Ja som sa ale za tie dva roky presvedčil, že mi chýbali v tom odborárskom úrade „páky“, ktorými by som dokázal ovplyvniť smerovanie. Tľcť sa do prs, že ja som odborár bolo vtedy dosť účinné, ale rozhodnúť musel aj tak vždy niekto iný. Tak som si povedal, - chlapče drž sa komína!

VÝLET DO ODES

Asi v r. 1973 vznikla slovenská

zostalo. Do rúk sme dostali široké, ale nízke konzervové krabice z držadlom, z vnútornej strany zapálenú sviečku ako prenosné svetlo. Takto vraj si obyvatelia v tých priestoroch za vojny svietili a my sme to dostali preto, aby sme zažili aspoň takto vtedajšiu atmosféru priestorov.

Náš sprievodca nám povedal, že on ako chlapec, tam prežil celú vojnu. Keď sme prechádzali po jednej z chodieb, zaleskla sa na stene chodby sklenená plocha. Keď sme si to osvetlili, uvideli sme pod sklom „krásny obraz“. Celý výjav bol namaľovaný na skale uhľom. Vyzeral ako vystrihnutý z dnešných porno časopisov ľudovej tvorby. Polonahá dievčina s nohavčkami na kolenách, rozopnutú blúzku, holé „štvrky“, v rukách nad hlavou držala veľkú podkovu. Odzadu sa na ňu milostne lepí rozosmiaty kombinár s nohavicami na členkoch a kombinárskou štetkou na plecí. Nad nimi ozdobným písmom napísané „šťastnú a veselú Veľkú noc“. V momente bola polovica výpravy okolo obrazu a všetci sa samozrejme na tom ba-vili. Starší účastníci nám povedali, že to určite maľovali naši vojaci, lebo pôsobili aj v týchto končinách. Našu veselosť však vôbec nezdieľal náš sprievodca. Veľmi prísny výrazom tváre a dôrazne nám vyčítal, že naše chovanie je nedôstojné a uráža všetkých, ktorí tu za vojny trpeli a hynuli. Naša ruská sprievodkyňa bola bledá ako stena a predpovedala veľké nepríjemnosti. Keď sme vyšli von, išiel som ja a môj starší kolega za tým sprievodcom, aby sme si ujasnili veci a predišli podľa nás zbytočným konfliktom, keďže ani nám nebola celkom jasná jeho reakcia. Aj za pomoci tlmočnice sme mu vysvetľovali, že vôbec sme nemali v úmysle znevažovať pietne miesta, ale je tam vtipný obraz a skôr by sme urážali našich vojakov, ktorí obraz maľovali. A od neho by bolo lepšie, keby nám vysvetlil vznik toho obrazu. Sprievodca trochu zaváhal, ale povedal, že nevidel dôvod vysvetľovať nám pôvod obrazu, lebo sa nás historicky ako cudzincov netýka. Opätovne sme zaprotestovali my – nás sa bezprostredne

dotýka, lebo ten obraz maľovali naši vojaci. Sprievodca bez slova vošiel do prízemnej budovy, ale obratom bol späť s fasciklom v ruke. Otvoril ho a ukazoval nám, že prečo ho klameme, keď tu je napísané - turisti „čeko“. Veľmi rýchlo sme ho vyviedli z omylu – žiadne „čeko“, my sme Slováci všetci do jedného. Sprievodca trochu zaváhal, ešte raz pozrel do svojho dokumentu a otočil o 180 stupňov. Usmial sa roztrhol ruky a zvolal na všetkých „Zdravstvujte bratia! Prastíte mne staromu duraku. Eto moja ašibka! Ja stary durak!“ Krátko, ale s veľkým nadšením nám povedal o veľmi ľudskom správaní slovenských vojakov ako okupačnej armády, ako zachránili nielen jeho, veľa celých rodín, ale celú Odesu pred zničením. Preto sú na ten obraz takí citliví. Medzitým sa stihol veľakrát ospravedlniť za svoju veľkú chybu, že sa nespýtal, odkiaľ sme. Keď sme nastupovali do autobusu, prišiel za mojím kolegom, aký máme program na večer, že by chcel prísť pre nás a ísť s nami „vot neďaleko“, kde sa dozvieme oveľa viac. Večer naozaj prišiel autom pre nás do hotela. Išli sme asi hodinu (u nich neďaleko). Zastali sme pred rodinným domom. Pekne upravený, farebný, drevená ohrada, dvor samý kvet. Keď sme vošli, oproti nám z domu vyšla staršia pani. Stretli sme sa uprostred dvora. Pristúpila k nám, prežehnala sa a povedala – tak vy Slováci, Bože, vy Slováci! So slzami v očiach pristúpila ku každému z nás, objala, požehnala, pobozkala na čelo a uklonila sa. Stáli sme ako stĺpy a nevedeli sa od prevrpenia pohnúť. Pani nás pozvala do domu. Na presklenej terase nás privítali traja muži, jeden starší a dvaja mladší. Na stole čakalo pohostenie. Posadali sme si a sprievodca naliať vína a pripil na uvítanie Slovákov. Povedal, že im všetci ďakujú zato, že žijú a oni odišli bez toho, aby sme sa im poďakovali – tak to urobme teraz! Keď sme si pripili, obrátil sa na mňa slovom: „No a sľadiť nam kto ty, adkuda ty!?“ Keď som dohovril, pripili sme si na moje zdravie. Toto sa opakovalo sedemkrát. Prišla aj tá staršia pani a spolu so sprievodcom začali nám rozprávať celú svoju históriu z čias vojny.

Odesania a partizáni využívali katakomby, ako som spomenul, ako dobrú základňu na boje, alebo na prežitie a úkryt pred Nemcami. Spolu s Nemcami tu boli aj slovenskí vojaci. Nemci nevedeli vypátrať, kde sa obyvateľstvo ukrýva. Slováci to vedeli, lebo sa ľahko s obyvateľstvom dorozumeli, neboli agresívni a civilnému obyvateľstvu pomáhali prežiť. Dávali im potraviny, upozorňovali ich na nebezpečenstvo. Stretnutie s Nemcami znamenalo pre obyvateľov väčšinou istú smrť. Aj našej hostiteľke zabili manžela. Bola ukrytá v katakombách s tromi deťmi. Nemala veľa nádeje na prežitie, ale Slováci ju naložili aj s deťmi medzi seba na nákladné auto a odviezli ju „sem na rodičovský dom“, pričom „ani

som im nepoďakovala“. A pokračovala: „Vtedy som povedala, že každý Slovák, ktorého stretnem, bude môj hosť, aby som takto poďakovala tomuto národu, lebo vo vojne som to nestihla...“ Podmienky na život boli v katakombách kruté a ľudia boli nútení občas vyliezť z katakomb do mesta. V jednom období, ako náhle vyšiel niekto von, Nemci ho v momente zastrelili. Všetci boli presvedčení, že majú medzi sebou zradcu, ktorý ich udáva. A tak sme sa dozvedeli, že slovenskí vojaci zachránili nielen túto rodinu, ale všetkých v katakombách. Totiž, dlhý pobyt pod zemou spôsobil, že ľudia zvláštne páchli a boli mŕtvolne bledí. Slovenskí vojaci ich na to upozornili a odporučili im, aby si pred tým, než vyjdú z podzemia, natreli na tmavo tvár a použili voňavku. Odtvtedy sa im dávalo prechádzať cez nemecké hliadky. Prítomní sa zhodli aj v názore, že napriek tomu, že Slováci tu boli ako okupačná armáda, mali by mať v Odesa postavený pamätník, lebo nebyť Slovákov, mesto by možno už neexistovalo. Nemci totiž z pomsty a hnevu, že nedokázali nájsť obyvateľstvo, podmiňovali celé centrum Odesy a mali ho zrovnať so zemou. No slovenskí vojaci spojenie celej mŕtvej siete prerušili a tým zachránili celú Odesu.

Kto pozná pohostinnosť Rusov či Ukrajincov zvlášť pri spomienkach tohto typu sa nebude diviť, že sme od tejto rodiny odchádzali ráno. Tou vinnou pivnicou v ktorej sme skončili „prešli dejiny“ od Petra Veľkého až po okupáciu ČSSR v r. 1968. Vždy sme sa však museli vrátiť k spomienkam na slovenskú armádu, na nekonečnú vďačnosť za zachránené životy, lebo do rána sa tam vystriedalo aspoň desať ľudí, priamych účastníkov vojnových udalostí, ktorí mali dobré spomienky na slovenských vojakov a chceli nám, potomkom, o tom porozprávať.

Na tieto zážitky si spomeniem vždy, keď čítam, čo písali alebo aj dnes píšu naši domáci historici o slovenskej armáde a Slovenskom štáte! Čo sú to za ľudia, ktorí sú schopní krútiť fakty, tvrdiť a napísať niečo, čo je v priamom rozpore s tým, čo bolo, čo nám rozprávali naši starí rodičia, naši rodičia a s tým, čo som ja zažil na Ukrajine. Vtedy som nemal ani tušenie, že na Ukrajine, na miestach, kde pôsobili slovenskí vojaci sú postavené pamätníky našim vojakom, ktoré vybudovali ľudia z vďačnosti za pomoc a záchranu životov vo vojne v Lvove či Lipovci. (Vďaka našim nadšencom okolo združenia Múzeum ozbrojených zložiek sa oba pomníky podarilo nedávno krásne renovovať – bez akejkoľvek pomoci našich štátnych orgánov).

POZADIE PŘEROVSKÉHO MASAKRA 1945

Tak ako som uviedol, v ďalšom profesijnom živote som sa venoval odbornej práci v podniku a rodine. Asi v r. 1974 som bol ako technolog výroby, spolu s vedúcim technickej

kontroly, riešiť kvalitatívny problém v opravárenských dielňach ČSD na stanici v Přerove. Šofér, ktorý nás viezol, prišiel okolo obeda za nami, že koľko sa ešte zdržíme, lebo, že je tu na výhybni jeden pán, ktorý je ochotný nám poukazovať miesta, kde sa udiala po vojne tá strašná udalosť. Ja som netušil, o čom sa moji kolegovia rozprávajú, ale vytušil som, že ide o niečo dôležité, keďže sa dohodli, že aj keby sme mali prísť domov neskoro večer, to si ujsť nenechajú. Keď sme skončili prácu, išli sme vedľa koľají k hradlu, (miesto, odkiaľ sa prehadzovali výhybky) kde sme sa mali stretnúť. Pozdravili sme sa so starším pánom, ktorý nám následne asi hodinu rozprával o vražde 250-tich slovenských (karpatských) Nemcov, vrátane žien a detí, ktorí sa vracali na Slovensko v júni 1945 a o tom, ako a čo sa dialo na stanici.

Mal som vtedy dennú zmenu. Krátko pred koncom som si všimol, že tuto, v tom hlbokom záreze pod stanicou zastavili zaplachtené vojenské autá a jeden gazík. Nebolo to vtedy nič výnimočné, ale keď som ich tam videl i večer, začal som si ich trocha všimáť a videl som, že sú v nich ozbrojení vojaci. Asi o desiatej mi zavolať náčelník stanice, aby som na hradle nechal pochôdzkara (to bol ten, čo mazal výhybky a zapaloval na nich večer svetlá) a ja, aby som prišiel do jeho kancelárie. To nebolo obvyklé a tak som vedel, že pôjde o niečo výnimočné. V kancelárii náčelníka bolo viacero mužov a dvaja vojaci. Náčelník mi len kývol, aby som čakal, a tak som zostal stáť hneď pri dverách. Vojak (nadporučík alebo kapitán to bol) všetkým prítomným vysvetľoval niečo, čo je treba zaistiť, koľko, kto čo zaistiť, hovorili o nejakých chlapoch, či je to málo alebo veľa, o presunoch a zdôraznil, že tak ako povedal, tie vlaky tam musia tak stáť a nič sa nesmie podniknúť, pokiaľ ktosi nepríde. Keď spomenul, že je dôležité nasmerovanie vlakov, náčelník ukázal na mňa, že som tam a že ja to zaistím, aby vlaky stáli tak ako hovorili, a že zo služby neodídeme, pokiaľ ma on nenechá vystriedať. Ja som len počúval a prikyvoval, ale vojak sa na mňa díval škaredo. Ešte ani náčelník nedopovedal, ukázal na dvere a povedal, že môžete odísť, vás tu nepotrebujeme. Viem, že tam bol náš náčelník, výpravca, predseda ONV a asi dvaja alebo traja páni, ktorých som nepoznal. Videl som, že sa niečo deje, ale nevedel som čo. Ja som len odkázal manželke, aby mi poslala jedlo, že neprídeme domov. Aj to sa občas stávalo. Doobeda v priebehu služby som postupne dostával informácie, že príde na obed jeden transport č. „xy“ a postavím ho na „xy“ koľaj, že ten sa tu zdrží, neskôr príde vojenský transport postavím ho na koľaj „xy“ a ten sa tu tiež zdrží, a že toto je dôležité a nesmie sa to zmeniť. Keď dorazil ten transport s Nemcami, začali z neho vychádzať ľudia, pobežovali okolo vlaku, niektorí prišli za mnou a pýtali sa, kde by si mohli kúpiť potraviny a mlieko

pre deti, lebo majú čas, pretože im oznámili, že sa dlhšie zdržia. Nasmeroval som ich do okolitých dedín. Myslím, že niektorí zachránení, boli práve títo, lebo sa vracali, keď už ostatných odvádzali. Vojenský transport, ktorý viezol petržalský pluk z prehladky z Prahy som postavil na koľaj vedľa toho s Nemcami. Také som dostal príkazy a museli preto stáť aj niektoré nákladné aj osobné vlaky. Ak sa ma opýtate, ťažko je mi povedať, že to boli tí, čo postrelili Nemcov, lebo títo boli ožratí pod obraz boží, tí z vlaku vypadávali, v jednej ruke nablýskaný kver a v druhej fľašku vodky. Tí neboli schopní vliezť naspäť do vlaku, a nie niečo podniknúť. Tí, čo začali večer odvádzat Nemcov, tí mali automaty a pištole. Sem hore do mojej „kukane“ som počul celú noc len krik, plač a nadávky, sem tam výstrel. Vedel som, že sa deje niečo zlé, ale zliezť dolu som sa bál. Transport s petržalským plukom odišiel skoro ráno. Pred obedom prišiel strieďač, že ma má vystriedať - bledý, nevyspatý so slovami, človeče to bola reza. Keď som prechádzal okolo toho transportu uvidel som niečo hrozné, doslova dielo skazy. Všade okolo vagónov porozhadzované veci, vo vagónoch to vyzeralo ako na smetisku, sem-tam krv. „Keď sa pozriete páni sem dolu“ - ukazoval nám pod stanicou na tie domy – „to je všetko samý železničiar. V noci voľakto vyvolal poplach, že na stanici bijú Nemci našich ľudí. Každý popadol čo mal po ruke a hnal sa na stanicu. Čo neurobili vojaci, urobili naši ľudia...“ (Tu sa pán odmlčal a potľácal slzy). „Keď sa pozriete na to množstvo domov a išli by ste do každého, ešte dnes tam nájdete obrazy, strieborné príbory, lustre, epedy, porcelán a všetko možné z toho transportu. Túto jazvu bude mať Přerov na svojom mene, pokiaľ bude existovať. Až keď som prechádzal po koľajach, všimol som si, že nielen vojenský transport odišiel, ale aj vojenské autá z tej zárezovej cesty sú preč. Taký pocit strachu, hrôzy a akéhosi zvláštneho hnusu som vo svojom živote nezažil. Ja mám tiež pamiatku na tú noc. Ako som prekračoval koľaje, zbadal som tam niečo lesklé, zabalené v handre. Bola to pekná porcelánová soška Panny Márie. Ja, neveriaci, som si ju zobral domov. Moja manželka si ju postavila na truhlicu medzi kvety a od septembra toho roku, nebol jeden deň, aby sa pri nej nemodlila. Presne tie udalosti neviem, ale postupne sa „diali divné veci“. Predsedu ONV odviezli s celou rodinou kamsi (vraj sa odsťahoval), no viac o ňom nevedeli ani príbuzní. Náčelník stanice záhadne rýchlo zomrel, výpravca mal nehodu – zomrel, úradníka ONV našli kdesi zastreleného. Ja som vedel, že sú to všetko ľudia, ktorí v ten večer sedeli na porade na stanici. Moja manželka plakala celé dni a noci, že príde rad aj na mňa a na kolenách každý večer prosila a modlila sa pri tej soške, aby ma zachránila. Som tu, možno bude niečo aj na tej modlitbe, ale ja

som presvedčený, že na mňa zabudli. Rozprávam vám to preto, že ste Slováci, aby ste aspoň vy vedeli, ako to tu prebiehalo. Tie reči, čo sa šíria a rôzne vyšetovania sú len na to, aby sa zakryla skutočnosť. Keby som to niekomu povedal tu, alebo kdekolvek v Čechách, tak skončím ako tí nešťastníci predomnou. Asi pred rokom tu zomrel jeden pán. Prišiel o rozum. Behal po uliciach a vykrikoval na ľudí, že sú vrahovia, že sa budú smažiť v pekle. Zobrali ho do ústavu a za pár dní mal pohreb. Jeho syn, asi v tvojich rokoch (ukázal na mňa – pozn. aut.) po pohrebe vyhádzal celú obývaciu izbu – nábytok, obrazy, servis, luster, oblečenie, koberce, knihy, sošky, no skrátka všetko na záhradu a všetko zapálil. Udalosť voľako všetkým pripomenula. Ten chlapec aj so sestrou sa musel odsťahovať. Neviem, čo všetko ešte aj povedal, ale to, čo urobil, bolo symbolické a aj tak proti sebe po toľkých rokoch poštal všetkých. Ja len z reči viem, že ten jeho otec začal bláznitť vždy, keď vošiel do tej izby, kde bolo moc vecí z toho vlaku.“

Asi toľko som si zapamätal z rozprávania toho pána – přerovského železničiara, výhybkára. Celé štyri hodiny, než sa naša škodovka doterigala domov, mi kolegovia rozprávali, čo sa všetko okolo tohto prípadu porozprávalo a napísalo. Nakoniec skonštatovali, že to bola dobre pripravená akcia, obyčajná pomsta, ktorú by na Slovensku nikto nezorganizoval. Veľmi dôrazne mi prikazovali, aby som ani neskúsil niekde o tomto našom zážitku hovoriť. Ani som nehovoril - až teraz! Vždy keď bolo výročie tejto udalosti, bolo počuť rôzne relácie, kde sa udalosť rozoberala. Rôzni „pravdydržiteľia“, polovzdelané redaktorky, alebo pod „kantorským dozorom“ mladí českí historici prednášali udalosť, ako keď sa deti v škôlke naučia báseň a starší kolega ich opravoval, keď zabudli text. Jedna mladá redaktorka v bratislavskom rozhlasu dokonca varovala ľudí, aby si dávali pozor, lebo v Petržalke žijú ľudia, ktorí sú schopní vraždiť. Keby to bolo odvysielané niekde inde, tak sa celá vzdelaná spoločnosť minimálne ohradí. Na Slovensku, to československej vzdelanej spoločnosti nevadilo. (Len by sa bol niekto pokúsil protestovať napr. v Petržalke).

Niekedy v r. 2009 mi Dr. M. Lacko z ústavu pamäti národa poslal brožúru, ktorú vydal mestský úrad v Přerove. Vydal ju v r. 1995 a podľa predslovu preto, aby raz a navždy bola povedaná pravda o tomto prípade. A ja hovorím, po prečítaní, aby raz a navždy zostal „čiemy Peter“ na Slovensku, v Petržalke.

Ten pán však nemohol mať žiaden bočný úmysel, aby nám čo len slovo povedal, čo nevidel, alebo nezažil. Sám vedel, že je ohrozený. Bol rád, že to môže Slovákom bez obáv porozprávať, že sú ochotní ho počúvať. A moji starší kolegovia boli radi, že majú informáciu od priameho svedka.

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky

Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava

Telefón: 0911 286 452

Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.

Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.

IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: *Július Binder* – Šéfredaktor: *Teodor Krížka* – Cena jedného čísla je 1.60 € (ročne 33,60 €) – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418091 alebo 02/54640949 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: teodor.krizka@gmail.com – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

(Pokračovanie z predchádzajúceho čísla)

Kým v Čechách bratský český žalúdok sa prejedal najlepšimi vecami z UNRA, na Slovensku panoval hlad, ženy museli začať hladové pochody a demonštrácie. Veď cez Slovensko prešiel front so všetkou hrôzou, čo nepobrali Nemci a neodvliekli do Čiech, to znevýhodnili a pokradli boľševické hordy. Ožobráčení a bez najpotrebnejších vecí stáli naši ľudia vo frontoch. Bieda, hlad, žalára, bitka, mučenie.

Kým v Čechách hneď využili dodávok UNRA pomoci a žili z toho, čo im tam Nemci doniesli zo Slovenska a poľských krajov, u nás bola bieda a hlad. UNRA na Slovensku začala pracovať omnoho neskoršie, než v Čechách, vtedy, keď Česi stiahli a využili z nej pre seba, čo bolo najlepšie.

Mimochodom, v jedných novinách bol zaujímavý výkaz. Do júla 1946 výtazok z predajov tovaru UNRA vyniesol v českých zemiach 3 miliardy a koľkosi miliónov, kým na Slovensku 300 miliónov. Kde je tu spravodlivý pomer? Tie čísla vravia mnoho o tom, kto bratsky zožral menšiemu bratovi jeho patričný prídel.

A za to, a iné „bratské“ figle, ak to človek nechce pomenovať ostrejšim slovom, chcú Česi, aby ich Slováci nosili na rukách. Nuž, časy boli ťažké, ale pracovalo sa. Kto na ktorom mieste mohol najlepšie, opatrne, ale pri tom účinne.

Z tohto miesta patrí vrelá vďaka nášmu dôstojnému duchovenstvu, našim katolíckym kňazom, ktorí z našich kazateľníc neohrozene a nebojácne hlásali slovo Božie, slovo o spravodlivosti a láske medzi blíznymi. Naozaj ako občerstvujúca rosa, ako balzam kvápali tieto slová do ubolených duší. Desiatky, stovky, našich duchovných to odnieslo žalárom, ale ľud videl, že sú to pastieri, ktorí v nebezpečenstve neopúšťajú svoje stádo, nestávajú sa zo zbabelosti nemými, ale strážia svoje ovečky i za cenu svojej osobnej slobody. Nejedni i za cenu života, pred dravými vlkami.

Sám som rád chodieval na kázne svojich mnohých spolubratov, lebo aj pre mňa boli prameňom poučenia, i povzbudenie a posily.

Je zaujímavé, že hoci som od môjho zaistenia v Teplej nekázal, lebo ma upozornili, že každé moje verejné slovo zneužijú, vždy si červení našli proti mne zádrapku, že som v kázni štvál proti vláde. A ešte zaujímavejšie je, že to boli tamojší Česi, alebo českí mulati (čo mali matky Slovenky, alebo naopak), ktorí kostol od roka nevideli, ale najviac mali v ústach nadávok proti kňazom, že v káznach „štvú“ proti „ľudovej demokracii“.

Za takej situácie v Trenčíne a v trenčianskom kraji prosil som Biskupský úrad v Nitre, aby ma z Trenčína prideliť inam. Dočasná dispozícia prišla koncom mája. Miesto v Trenčíne mi ponechali, ale bol som poslaný ako náhradník do Pruského a pruský kňaz, tiež teplanský spolurodák a môj spolužiak, Ján Čierny z Pruského, do Trenčína.

Dohodli sme sa na presťahovaní 3. júna.

Previezli ma na voze cez Váh. Po obeide sa zloží do nového bydlá, do novej kaplnky. Dám sa v izbe do usporiadania svojich vecí. A v mene Božom, reku, v novom mieste s novou chuťou sa pustím do práce.

Predtým, pravdaže, som to ohlásil milícii v Trenčianskej Teplej a povedal im, kedy a kam sa sťahujem, prečo a ako. Ukázal som papier, ale veliteľovi NB sa to neľúbilo, ohnul nos a povedal, že to zahlásí veliteľstvu NB do Trenčína. A veru zahlásil. Spoznal som to na druhý deň.

Na druhý deň ráno, po odbavení raných povinností a sv. omše hneď som sa vybral na filiálku do školy vyučovať náboženstvo. Tri štvrté hodiny cesta tam,

tri štvrté hodiny späť, pekná prechádzka, keď praje počasie. Odbavím svoju povinnosť, prídem domov. Po obeide prišiel na návštevu vdp. dekan z Červeného Kameňa. Radíme sa spolu. V tom prifrčia akýsi dvaja s automatmi na pleciach. Hľadajú Rekema. No, dobre.

Pýtajú sa, kde bývam. Viedem ich do izby. Vzadu za nimi sa objavil vtedajší predseda „národného výboru“. Ideme do mojej izby. Mysľou mi prebleskne myšlienka, že jednu knihu, napísanú ostro protikomunisticky, som nechal položenú na polici v knižnici. No, ak ju nájdú, je mi beda! Nič nepomôže.

O ostatné veci sa nebojím, ostatné je pred nimi isté. V momente mi napadá, že som knihu nechal chrptom hore, a titul-

THDR. JÁN REKEM, *trenčiansky kaplán*

Trenčianska väznica

Zážitky slovenského kňaza vo väzení v „oslobodenej“ ČSR (1945)

nou stranou, ktorá už sama prezradzovala protikomunistický obsah dole. Nič nedám na sebe zvať, len v duchu sa modlím k ranám Pána Ježiša o pomoc, aby si knihu nevšimli. Pri prehliadke dávam pozor, aby mi do izby nič nepašovali, do niektorého priečinku. Preto som si tak stal, aby som mal prehľad nad obidvomi milicionármi, ktorí všade ňuchali a všetko prehádzali. Ešte aj malú skrinku na holenie otvorili a dôkladne prezreli každý kus i matrace v posteli poprehádzali a prezreli, výslovne podotknúc, že hľadajú zbrane. Namordovali sa, vzali do rúk každý kus prádla, ale všetko bolo poctivo moje, veď ja som nebol u milície, aby som ho mohol nakradnúť.

Boh ma predsa vyslyšal. Každú knihu prehliadli a zbežne prelistovali, len tú háklivú nechali ležať, neobrátili ju, ani neotvorili.

Pri každom nešťastí sa trafi i nejaké šťastie. Nuž, a pri tomto mrcha navštívení sa ukázalo, že i v ťažkom položení zornička šťastia ma celkom neopustila. Tým, čo nemusia všetko vidieť, netreba hneď všetko prezradiť.

Teda nič nenašli, ale predsa vyhlásili, že som zaistený, a preto musím ísť s nimi. Požiadal som ich, aby mi dovolili aspoň sa najesť. Pristali.

Vrátil som sa do jedálne, kde bol pán dekan Herodek i s jeho sestrou, milicionári za mnou i s predsedom „národného výboru“. Niečo som zjedol. Isté je isté, a človek nevie, kedy bude najbližší obed a večera, alebo či vôbec bude. Poprosil som pána dekana, aby odovzdal môj účtivý pozdrav môjmu pánu princípálovi Dr. Štefanovi Kalinovi, pruskému farárovi, ktorého kaplánom som bol až necelé dva dni, a za ten čas sme sa spolu ani nevideli, lebo odcestoval. Poďakoval som sa i pánu dekanovi za milé prijatie, ktoré sa mi dostalo v jeho dekanáte. A v tom sa už lúčime na odchod.

Tu príbehne domvedúca, Magduška, a prosí milionárov, aby mi dovolili vziať si balíček jedla na cestu. A už pod nabitými automatmi idem cez Pruské na žandársku stanicu.

Ľudia sa nechápavo a nahnevane dívajú na milicionársku chásku, zdravia ma. Mnohí prídu, podávajú ruku a bozkávajú ruky, kývajú na cestu a nejedni naši s i utierajú slzy. Usmievam sa, a teším ich, uspokojujem. Náš ľud má dôveru v svojich kňazov, i keď je cudzí, vinu sa k nemu s takou úctou a láskou ako k tomu, ktorého poznajú roky. Veď v prvom rade

vidia v kňazovi jeho, Bohom mu zverený úrad, až potom súkromnú osobu. Na žandárskej stanici som si posedel asi dve hodiny. Sprvu ma chceli milicionári J. A Ch. hnať z Pruského do Trenčína.

Tma padala na zem akoby hustá sieť. V noci byť s nimi, ktorým nič dobrého nehľadalo z tváre, je trochu povážlivé. Začal som vyjednávať, aby mi povolili, na moje útraty, vziať si voz. Veď som videl, že už zo svojej pôvodnej divokosti, s akou sa vrátili na faru, hodne popustili, nuž hádam sa podarí presadiť aj toto.

Nechceli popustiť. Ale Pán Boh prišiel na pomoc. Začalo pršať. Každý sa chytil ich presvedčovať, že môžu nachladnúť, keď premoknú do nitky. Konečne akosi sa podvolili. Furman, čo

Sláva Božia... Náš bytostný cieľ... Tie hviezdy tam na tom mieste, kde ich Boh postavil i my tam, kde nás Boh vedie, a kde nás chce mať. Hviezdy splňujú tento cieľ nevedome, ale my ľudia, obdarení inteligenciou, rozumom, chápaním vyšších vecí, vedome, dobrovoľne, formálne máme plniť túto svoju úlohu. Vždy a všade. Nielen za ľahkých a príjemných okolností, ale i za tých okolností ťažkých a neprijemných.

Či Boží syn nespľnil priam na Kalvárii tým najdokonalejším spôsobom túto vznešenú úlohu oslavy svojho otca? Či priam v tých najťažších chvíľach jeho života sa neprejavila najvypuklejšie láska Otcova k nemu a získal si najväčšie zásluhy pre oslávenie svojej ľudskej

stránke, povznášajúce okolie. Mnohí považovali môj plán za fantastický, lebo by to bolo drahé. Ale ja sa teľ myšlienky nezdávam. Prv alebo neskôr.

A už hrčí voz dolu skalským brehom. Obrisy trenčianskeho hradu, tohto ošarpaného, ale pri tom ešte vždy majestátneho strážcu trenčianskeho Považia, sú jasnejšie a jasnejšie. Pôsobí akosi prišerne, za zelenavého svitu polnočného ticha. Hodiny na trenčianskej mestskej veži bijú polnoc.

Divná miešanina citov víri vnútrou. A už sa pomaly blížíme k železničným mostom, znivočeným. Rekonštruujú ich, sem vodia na nútené práce. Najnebezpečnejšie práce, bez patričných bezpečnostných a ochranných opatrení, musia konať naši. Nik sa neprotiví pracovať. Ale nech porobia aspoň minimálne bezpečnostné opatrenia proti úrazom. Ale oni úmyselne nechávali nebezpečenstvá úrazu a zabitia, aby tak mučili našich a previedli svoju pomstu.

Starších než 60 ročných ľudí hnali na nútené roboty, na rozbité pozostatky mostov nad prudkou vodou Váhu, kde nebolo žiadnej opory, len doska preložená z brvna na brvno. Nejedni zo starších sa mi veľmi žalovali, že tak sa mu hlava točí, keď ide cez tú kymáčajúcu sa dosku, že len-len nepadne do vody.

Jedného staršieho pána od takého pádu zachránili len spolurobotníci, keď ho v poslednej chvíli zachytili. Iný si tam pádom zlomil nohu. Iného, po páde z tej výšky, vyťahli z vody. Zranenia boli dosť časté.

Prichádzame k mostu pre peších. Pôvodný, železný, je zničený. Stojí nový, provizórny, ľahký. Milicionárska kontrola. Milicionári sa legitimujú, dávajú správu, akého vŕtáčka vedú. Tu zastupujem z voza. Lúčim sa s mojim „šoférom“, vyplatím účet a posledné Zbohom. Kráčam medzi dvoma „strážcami ľudovodemokratickeho poriadku“ do domu Hlinkovej gardy, ktorý premenili na väznicu.

Tam ma zaviedli do akejsi najzapadlejšej pivnice, kľučiarom bol milicionár P. Zavrel ma na tri, či štyri zámky. Malá kutera, v nej holá železná posteľ a pod malým pivničným okienkom drevená lavica. Všade úžasný smrad. Otvorím okno a pátram po príčine smradu. Kachličky plné hnoja. Na odpadnutie. Ráno som sa dozvedel, že tam začas bola ubytovaná boľševická armáda. Nuž, nečudujem sa. Keď na nitrianskom hrade, v izbách pána arcibiskupa, si urobil uprostred izieb záchod, že to robili i vo svojich bytoch v Trenčíne. To je tá ich vyššia kultúra a hygiena, ktorú toľko ospevovali, keď k nám prišli.

Oprel som sa o lavicu pod oknom, hlavu som oprel do okna o mreže. Bolo to nepohodlné polozenie tela, ale tak sa aspoň koľko-toľko čerstvého vzduchu dostalo do mojich pľúc, a tak som strávil zbytok noci, kde každú chvíľu ma rušili nejaké blízke výstrely z pušky. Svetlo ráno.

Dlhý čas nikto nechodil. Až okolo 8 hodiny príde nadutý, neprívetivý, včerajší milicionár. Zahundre pár slov a ide preč. Aby som sa dostal preč z tejto hnusnej diery, pýtam sa, prečo ma zavrel i kedy ma budú vypúšťať.

Okolo 9 hod. vyvedú ma hore pred veliteľa milície, partizána Š. Chlap ako hora. Rozložitých pliec, ulizáň. Neskôr som o ňom počul strašné kúsky. Krádež zlata a klenotov, to bola maličkosť proti brutalitám mučenia našich, ktoré o ňom kolovali. Nevie, čo je na tom, a v koľkej miere, pravdy. Inak v zákopoch pri Trenčíne, že bojoval ako besný proti nemeckým, odchádzajúcim jednotkám, rozprávali iní. Všade bol v boji a nevyhýbal nebezpečeniu. Ostatných strhával svojím príkladom. Ale, aký bol v boji neúprosný, taký bol i po boji voči domnelým „fašistom, nacistom, reakcionárom, kolaborantom“.

(Pokračovanie v budúcom čísle)